



ARKKILAN
OTISEUTUYHDISTYS ry.



Jäsenlehti – N:o 22 – Joulukuu 2009

Karkkilan Kotiseutuyhdistys ry:n

jäsenlehti n:o 22

Joulukuu 2009

Toimituskunta: Virpi Lepistö (päätoimittaja)

Yhteystiedot: Virpi Lepistö
Kuoppamäentie 1 A 4, 03600 Karkkila
p. 040-560 8004
virpile@hotmail.com

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 350 €, 1/2 sivu 200 €, 1/4 sivu 120 €, 1/8 sivu 70 €

Taitto: Timo Rantanen, Virpi Lepistö

Paino: Karkkilan Painopalvelu Oy, Karkkila 2009

Kansikuvat: Etukannessa Henna Mitrusen kuvaamia joutsenia Karkkila-Forssa väliseltä matkalta.

Sisältö:

3	Puheenjohtajalta	Henna Mitrunen
4-5	Allan Riikosen muistolle	Kyösti Suonoja
5-6	Mestari on poissa	Raimo Laaksonen
7	Karkkilaa elävinä kuvina	Henna Mitrunen
8	Kirjan tie	Virpi Lepistö
9	Terveisiä Tampereelta	Kitti Kumpulainen
10-11	Tangontaitaja	Reino Luoto
12-13	100-vuotias Tuorilan työväentalo	Henna Mitrunen
14	Kuriositeettikabinetti Galleria Bremerissä	Janne Viitala
15-16	Epävirallisia mietteitä	Raimo Laaksonen
17	Poikia Pierlammella	
18	Päätoimittajan kynästä	Virpi Lepistö
19	Retket ja matkat virkistävät	Juhani Silván
20-21	Postikortit kertovat Karkkilan historiasta	Virpi Lepistö
22-25	Markku Vaske tuntee perunamakkaran salat	Henna Mitrunen
26	Muistatko jotain Wilhelm Haglundista?	Juhani Silván
27	Taas tavattiin tuttuja Haukkamäessä	Henna Mitrunen
28-30	Lyseolaisia, SS-miehiä ja polkupyörän arvoitus (Osa 2)	Ahti Lindstedt
31-32	Liedeltä pöytään – suomalaisia design talousvaluja	Janne Viitala
33	Äitienpäivä vai lähetysjuhlat?	Matti Mäki
34	Maaseutunaiset esittelivät maakuntien perinneruokia	Henna Mitrunen
35-36	Vieraisilla Pusulan puolella, Ikkalan Kokilla	Henna Mitrunen
37-38	Huomisen varjot (Osa 1)	Reijo Kojjärvi
39	Kotiseutuyhdistyksen tuotteiden myyntihinnat	

Puheenjohtajalta

Kotiseututyöhön liittyy paljon iloa, mutta välillä valitettavasti myös surua. Iloinen saa olla siitä, että ollaan pyöräytetty taas yhdistys uuteen vuoteen ja koska luette jäsenlehteä, sekin on valmistunut. Saamme siis nauttia taaskin monipuolisesta juttutarjonnasta, niin historian tapahtumista kuin tuoreista terveisistä ja ajatuksistakin.

Yhtä tärkeitä kuin jutut ovat kuvat. Valitettavasti lehtemme on mustavalkoinen (kansia lukuun ottamatta), joten värikuvat eivät tietenkään pääse oikeuksiinsa. Lehden hinta /laatusuhdetta pitäisikin joskus miettiä, kun tuo tekniikkakin on mennyt taas harppauksen eteenpäin ja mustavalkoisen ja väripainatuksen hinta on hieman kaventunut. Olisiko jäsenistö valmis maksamaan muutaman euron enemmän jäsenmaksua saadakseen värillisen lehden.

Kuvista sekä surusta halusin puhua siksin, että keskuudestamme on poistunut oman paikkakuntamme suuri valokuvaaja, yrittäjä Allan Riikonen. Osuipa käsiini eilen paikallislehden numero vuodelta 1987, jossa Allanille myönnettiin Suomen Yrittäjien Keskusliiton kultainen yrittäjäristi 30- vuoden ansiokkaasta toiminnasta yksityisyrittäjänä. Ajatelkaapa niitä Allanin (tietysti muidenkin kuvaajien) kuvia, jotka ovat kuvittaneet paikallislehtiä ja historioikeja vuosikymmenten varrella.

Miten se vanha sananlasku menikään "(Hyvä) kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa". Ennen oli kyllä helppoa, kuviin uskottiin, se mitä nähtiin oli juuri niin. Toisin on tänään, se kuva minä näemme, voi olla todellisuudessa jotain ihan muuta. Mielenkiintoisia mielipiteitä aiheesta lausuisivat varmasti nuo entisaikojen kuvamaakaritkin. Mutta ei toki sentään kaikkia kuvia manipuloida aivan joksikin muuksi, lähinnä vain rajataan ja säädetään sävyjä ym. kuvan parantamiseksi ja joskus jopa siksi, että se vastaisi paremmin silmällä nähtyä todellisuutta. Kas kun tuo ihmisen silmä on niin hieno värkki, että sen kykyyn nähdä ei vielä hienoimmatkaan masiinat pysty.

Oma lukunsa on muotokuva ja tapahtumakuvaus. Lukuisat ovat ne yksityiset kuvat, joihin Allankin talletti perheiden ilot ja surut vauvasta vaarin hautaamiseen. Itse olen ollut onnekas, minut on kuvattu puolivuotiaasta asti säännöllisesti Kuva Riikosella. Myös vanhempani kihlapäivän ja häät hän on ikuistanut, kuin myös sisareni ja jopa pie-

net Bicon Frisè koirani. Allanin jäätyä ansaitulle eläkkeelle, olinkin jo jäänyt koukkuun ammattikuvaajan ottamiin kuviin ja kuvautin itseni ja perheeni aina mm. Karkkilan Kuvassa. En halua edes ajatella elämää ilman niitä kuvia. Kaiken tämän vuoksi kerään historiatietoja kaikista karkkilalaisista ammattivalokuvaajista, joten se kellä tietoja on, kirjoittakoon ne muistiin tai kertokoon minulle, pyydän. Myös ne tiedot leipomoalan yrityksistä ovat kuumaa kamaa, sekin rupeama on vielä kesken.

Vaihteeksi sitten taas iloa. Saimme ideani pohjalta valmiiksi karkkilalaisten postikorttien julkaisun Helena Puustisen kanssa. Siinä puuhatessa vierähti kaksi vuotta. Ilman Helenaa pelkäsi ideaksi se olisi jäänytkin. Jaettu vaiva on helpompi jaksaa ja nyt jaettu ilo on takuulla kaksinkertainen. Toivomme, että siitä olisi iloa teillekin. Kuva- materiaali on niin kertovaa ja mielenkiintoista. Myös tekstiä ja infoa syntyi avuksi.

Kirjaa tehdessä me saimme paljon uusia tuttavuuksia sekä paljon tietoa. Siis paljon hyötyä ja iloa mutta Eajasta iäisyyteen siirtyneet, Allanin lisäksi projektissa suuresti auttaneet, ihana apurimme (Vikreenin Pekka) Pekka Wigrèn sekä (Suomisen Frisse) Fridjof Suominen eivät nähneet kirjaa valmiina. Kiitos pojat kumminkin sinne pilven reunalle!

Tämmöttiin siis tällä kertaa, antaa kuvien ja tekstin puhua edelleenkin.

Arjen iloa ja aihetta juhlaan vuodeksi 2010 toivottaen.

Henna Mitrinen

JK. Myös korttien keräily ja niiden digitoiminen sekä tietojen keruu jatkuu. Onhan niitä jo ilmaantunut, heti kirjan painamisen jälkeen tietenkin... mutta hyvä niin!



Allan Riikosen muistolle

Tunnettu karkkilalainen urheilija, valokuvaaja ja yrittäjä *Allan Riikonen* nukkui pois 30.10.2009 Karkkilassa. Hän oli syntynyt 6.11.1927 *Kalle ja Tyyne Riikosen* esikoisena. Allanilla oli nuorempi veli *Jaakko*, joka toimi sittemmin mm. ammattiliitto KTV:n puheenjohtajana sekä Työsuojeluhallituksen pääjohtajana.

Riikosten perhe asui 1930-luvulla Karkkilan Työväentalolla, jossa isä Kalle toimi talonmiehenä. Kun Ol. Tuen Ravintola ja Hotelli Rautaruukki rakennettiin 1940-luvulla, Riikokset muuttivat asumaan sinne isä-Kallen saatua sieltä talonmiehen tehtävän. Kalle Riikonen oli myös Työväenopiston kantavia voimia. Allan oli jo nuorena kätevä käsistään ja yritteliäs. Hän rakensi Rautaruukin pannuhuoneessa kommeita lennokkeja, joita hän kavereidensa kanssa hinasi pitkällä siimalla taivaalle. Hän rakenteli radioita ja kuunteli radioamatöörinä radiota omilla antennilla, joita jopa poliisit tulivat kerran katsastamaan.

Kansakoulun jälkeen Allan siirtyi Ol. Tuen palvelukseen rautaosastolle. Hän työskenteli osuusliikkeessä urheilun viedessä kaiken vapaa-ajan. Allan oli lahjakas seiväshyppääjä ja pikamatkojen juoksija. Hän hyppäsi alle 20-vuotiaiden Suomen mestaruuden ja useita TUL:n mestaruuksia. Vuonna 1948 hän osallistui TUL:n edustajana ”Työväen olympialaisiin” Wienissä Itävallassa. Allan oli monilla urheilijoiden leireillä yhdessä Suomen parhaimpien seiväshyppääjien, kuten Eles Landströmin ja Erkki Katajan kanssa.

Siihen aikaan urheiltiin työajan jälkeen ja hypättiin bambuseipäillä. Allan toi Karkkilaan ensimmäisen terässeipään saatuaan sen palkinnoksi Oxelösund – Karkkila –ottelussa Ruotsissa. Allanin ennätys oli 385, kun Suomen ennätys oli 420. Nykyään hiilikuituseipäät toimivat kuten katapultit ja sinkoavat hyppääjän pari metriä korkeammalle kuin ennen.

Allan juoksi 100 m aikaan 10,8 ja oli nopea myös 200 ja 400 metrillä sekä viesteissä. Hän urheili



Allan Riikonen
6.11.1927 – 30.10.2009.

Karkkilan Sisun paita yllään. Hänen juoksutyyliinsä oli kaunista katseltavaa.

Avioituttuaan vuonna 1951 Helena Suonojan kanssa, Allan ryhtyi yksityisyrittäjäksi ja perusti valokuvaamon Suonojan piharakennukseen, Valtatien ja Takkoitien kulmaukseseen. Tästä hän siirtyi sittemmin Suonojan päärakennukseen ja siitä edelleen Sundellin taloon Valtatiellä, jossa aiemmin oli

hammaslääkäri Bergin vastaanotto. Vuonna 1954 valokuvaamo siirtyi Allanin ja Helenan hankkimaan omakotitaloon Rajakadulle. Viimeisin valokuvaamon toimipaikka oli Tallamäen liikerakennuksessa Takkoitien. Allanilla ja Helenalla on kaksi lasta, Hannu ja Anita.

Allan on tallentanut Karkkilan historiaa maise- ma-, urheilu-, perhe-, ristiäis-, luokka-, ylioppilas-, hää-, syntymäpäivä- ja hautajaiskuvilla. Allan on seurannut kameroineen karkkilalaisten elämää kehdestä hautaan, usein pastorin kintereillä. Hän kuvasi myös eri alojen yritystoimintaa. Allan oli tekniikasta kiinnostunut ihminen, jolla oli ns. modernin ihmisen näkemys elämästä. Hän pyrki hankkimaan uutta tekniikkaa ja kehittämään sitä omassa ammatissaan. Hän yritti aina pysyä valokuvauksessa ajan tasalla ja kehitti yritystään teknisesti. Kuriositeettina voidaan manita, että Allan kuului niiden kolmen henkilön joukkoon, jotka ensimmäisinä hankkivat Karkkilaan televisiovastaanottimen. Tämän tiedon hän kertoi minulle tänä vuonna.

Allan oli luonteeltaan järjestelmällinen ja erittäin kannustava persoona. Hän muisti aina antaa tunnustusta onnistuneelle suoritukselle tai yritykselle. Muistan hänet hyvänä ystävänä, joka auliisti auttoi tarvittaessa. Hänen poismenossaan me karkkilalaiset olemme menettäneet Karkkilan urheiluelämän ja yritystoiminnan ikonin.

Kyösti Suonoja

Vaatimaton mestari on poissa

Tieto Riikosen Allun poistumisesta oli pysäyttävän raskas uutinen, mutta sittenkään se ei ollut yllätys. Kun Anita soitti, arvasin heti hänen asiansa, jota en kuitenkaan ollut vielä valmistautunut vastaanottamaan.

Puhuin Allun kanssa puhelimessa muutamaa päivää aikaisemmin hänen oltuaan jo kuukauden verran sairaalahoidossa. Allun äänestä kuului, etteivät asiat olleet nyt hyvin. Hän sanoi olevansa aivan poikki, ja vaikka puhuminen selvästi vei voimia, hän kiitti useampaan kertaan siitä, että olin soittanut.

Minimaalisen pieni vaiva yksi puhelinsoitto oli sen tuen rinnalla, mitä hän ja vaimonsa Helena olivat minulle vuosikymmenien aikana antaneet.

Ystävystyimme 1960-luvulla, kun aloittelevana journalistina kaipasin ohjausta valokuvauksessa. En ollut ainoa, ja vuosikymmenten saatossa mestari jakoi ihmisille osaamistaan ja niksejään. Olin etuoikeutetussa asemassa, kun sain seurata Allun työskentelyä myös kuvanvalmistuksessa. Hänen johtajuutuksenaan oli se, että kuvista piti tulla asiakasta tyydyttäviä, vaikka monesti urakka tuntui epätoivoiselta.



Allun kikkailut eivät olleet varsinaista manipulointia, vaan huonostakin negatiivista etsittiin sävyt kokemuksen tuoneen opin kautta. Ja huonoryhtisestä kuvauskohteesta etsittiin vaikka kopiopaperia vähän toiseen asentoon keikauttamalla ryhdikäs ihminen.

Suuren arvon Allu antoi myös sille, että Helena innostui kuvien jälkikäsitteystä ja kurssin käytyään alkoi hoitaa tätä puolta liikkeessä.

Allu oli luotettava ja laajasti arvostettu kuvaaja, joka oli hionut oman rytminsä ja menetelmänsä niin häihin kuin hautajaisiin, ristiäisiin ja rippijuhliin, lakkiaisiin ja muihin tapahtumiin. Hiljaa ja varovaisesti liikkunut ammattilainen pyrki hoitamaan tehtävänsä niin, että siitä koitui mahdollisimman vähän häiriötä. Samat tavat hän opetti muiden muassa minulle. Oppi-isän aina herasmiesmäinen käyttäytyminen on jäänyt mieleen, vaikka Allu luonnehti suhdettaan työhönsä: ”Silloin kun mul on kamera kaulas, mää en pelkämitään.”

Allu, Rolleiflex ja salamalaite tulevat ensimmäisinä mielikuvina muistoihin, kun kelaan menneitä vuosikymmeniä mielessäni. Hän oli sen koulukunnan edustaja, joka ei ottanut kinofilmää am-

mattikäyttöön, vaan kuvakoot 6x9 ja 6x6 olivat ne oikeat. Jos tilaisuuksissa piti ottaa kuvia paljon nopeassa tahdissa, teimme yhteistyötä niin että Allun vaihtaessa Rolleihin filmiä, minä otin kuvat tuon tauon aikana.

Olen monesti miettinyt ja Allun kanssa keskustellutkin siitä, että taiteilija-yrittäjä yhdistelmä tuntuu aika stressaavalta, ja silti hän säilytti työssään ja muussa elämässään hyväntuulisen ilmeen ja valoisan olemuksensa. Allun mielestä murheita ei kannattanut päästää patoutumaan. ”Ei niin synkkää yötä ettei päivä valkenis” oli hänen mielilausehduksiaan.

Kun Allulta kysyttiin, mikä mahtoi olla paras hänen ottamistaan kuvista, oli vastaus aina sama: ”Sitä ei ole vielä otettu.”

Meidän muiden mielestä Allu otti vain hyviä kuvia ja opetti samaa muille. Hänen kädenjälkensä näkyy pitkään näissä kotiseutujulkaisuissakin. Esimerkiksi tässä lehdessä on veljeni Tapio Laakso-osen ottama kuva nuorukaisista veneessä. Mitrusen Henna on kehunut kuvaa monin tavoin. Ensimmäiset oppinsa Tapsakin kertoo saaneensa Allulta hankittuaan ensimmäisen kameransa.

Raimo Laaksonen

Nimetön, omistettu

*Kävelen kirkkoaidan viertä torille päin,
sataa räntää.*

*Karkkila, minun kaupunkini,
hiljainen nyt kuin joki, jonka äärillä
rauta hohkaa sulana.*

*Ja kaamoksen kalpea aamunkoi
on oraalle nousseen syysvehnän yllä.*

*Uutteruuden synnyttämä,
sinua tämä aika kurittaa,
kuin syksy kortteleittesi piboja.*

*Helsingintien lehmukset,
Fagerkullan omenapuut,
Karjaanjoen rantapolku,
kylien sinnikkäät tuvat, valoa tuikkivat:
sinun syvä kuvasi,
jokainen muokkaa sen omakseen.*

*Odotan keväisiä katuja-
kuin ihmisten kasvot
ne ovat tunteille alttiit.
Odotan aikaa Myllykosken riistäytyä taas,
heretä äänekkääksi.
Tuoksua tuomissa,
hennossa kaurassa, Tervasillalla.
Aikaa, joka tekee levottomaksi;
se kiskaisee ohimoilta kiristävän vanteen.
Valo on nyt himmeää,
mutta ihminen sama;
katsoo joulukuista taivasta, tietää, toivoo.*

Mari Velin

Karkkilaa elävinä kuvina pianomusiikin kera

Kauniina sunnuntai- iltana, syyslehtien putoillessa ulkosalla, kelpasi Karkkilasalissa nautiskella. Kaupunkilaisilla oli mahdollisuus nähdä ja kokea ”kaksi kärpää yhdellä iskulla” - kolme pätkää ruukkimuseon digitoimia vanhoja lyhytelokuvia yhdistettynä pianomusiikkiin. Valitettavasti vain kourallinen väkeä oli käyttänyt tilaisuuden hyväkseen. Kaunis sää houkutellut ilmeisesti jämmään kotinurkkiin!

Kappaleet oli huolella valittu elokuvien teemoja ja aiheita silmälläpitäen. Myös huolellisesti kerrotut juonnot valottivat mukavasti kokonaisuutta. Juonnot ja musiikki oli saapunut esittämään pianotaiteilija Janne Maarala. Konsertille ja uusille elokuvapätkille kotikaupungistamme on tulossa jatkoa ensi kesänä. Olemmehan silloin kaikki joukolla mukana.

Alustuksena elokuville kuultiin Chaplinin ”Smile” sekä muuta mykkäfilmiajan elokuvamusiikkia. Elokuvat esitteli museotoimenjohtaja Tommi Kuutsa, joka kertoi filminpätkiä olevan enemmänkin, mutta varat riittävät aina vain muutaman pätkän digitointiin kerrallaan vuosittain. Ensimmäinen esitti kauppalaan rautatehtaan varjossa ja se oli kuvattu vuonna 1952. Mustavalkoisen filmin oli kuvannut Pentti Lintonen ja se oli Kansan elokuvan tuotantoa.

Siihen aikaan kirkko oli vielä keltainen ja Tallamäen tuleva ”tavaratalo” oli vasta rakenteilla. Kuten myös vesitorni Harjulla. Nyhkälän koulusta oli valmiina vasta ensimmäinen osa. Sen kerrottiin edustavan maamme mittakaavassa moderneimmasta päästä olevaa koulurakennusta. Tänä päivänä koulu kaipaa jo kunnon kokenusta, monen kovassa käytössä ja kulutuksessa olleen vuosikymmenen jälkeen.

”Punaista kukkoa” lähtee filmissä torjumaan Vanhankylän asemalta kiireinen palokunta. Maarala kertoi myös, että Dallapé-orkesteri aloitti 30-luvulla maaseutukiertueensa Karkkilasta. Tilaisuudessa kuultiin ”Alaska” ja ”Säkkijärven polkka” vähän normaalista poikkeavilla sovituksilla.

Toisessa filmissä päästiin tutustumaan Högforsin tehtaan toimintaan 1960-70 luvuilla. Sekä sen tarjoamiin harrastemahdollisuuksiin. Filmin oli tuottanut K.K eli Kulutusosuuskuntien Keskusliitto. Kuvaus ja leikkaus oli Seppo Ahosen. Kyseessä oli värifilmi nimeltään ”Tuki ostajan tukena”, joka oli tuotettu Tuen 60-vuotisjuhlien kunniaksi. Siinä nähdään vuonna 1965 avattu Centrumin tavaratalo. Puksuttelipa junakin vielä kauniin asemarakennuksen ohi filmissä. Vanhukset viettävät mukavia eläkepäiviään kahvia ryystäen entisessä Pitkälän kunnallisen vanhainkodin tiloissa, joissa samainen takkahuone on vielä lähes ennallaan nykyisissä Anibiotecin tiloissa. Mielenkiintoisessa filmissä nähdään myös vuonna 1950 tehdään valmistaman Nikkimäen hyppyrinän laskekittelijöiden komeaa ilmalentoa.

Pyhäjärven kaunis uimaranta kuhisee innokkaita uimareita ja päivänpaistattelijoita. Liimiksessä tietysti tanssittiin. Ja päästäänpä filmissä kurkistamaan Ravintola Rautaruukin tiloihin ja menuun. Partiolaiset pitivät filmissä myös nuotiopiiriään Ruuhilammen näköalapaikalla. Totta kai päästään seuraamaan myös arkista raadantaa tehtaalle. Valimossa kaavataan ja Emalissa emaloidaan niitä kuuluisia ammeita. Monet nykyisillekin karkkilalaisille tutut kasvot vilahtavat tehdassaleissa. Musiikiksi Maarala oli valinnut työväenmusiikkia, esimerkkinä Hannes Konnon ”Taistojen tiellä”.

Kolmas filmikooste esitteli mainoksia Högforsin tehtaan tuotannosta. Kenelle muistuu mieleen esimerkiksi keskuslämmityskattila Karkki-Mix. Högfors amme – ilonamme muistaa varmasti vielä monet, vaikka niiden valmistus lakkautettiinkin 1970-luvun energiakriisin myötä. Kyseisistä mainoksista inspiroituneena Maarala esitti M.A. Nummisen ”Olen nähnyt Helga neidin kylvyssä”.

Olisipa filmit saanut katsella hidastettuna. Niin mielenkiintoisena näyttäytyivät kaupunkimme menneet kasvot ja elämänmeno.

Henna Mitrinen

Kirjan tie – tietoa kirjoittamisesta, kustantamisesta ja lukemisesta

Karkkilan työväenopisto ja Karkkilan kirjasto järjestivät loka-marraskuussa mielenkiintoisen luento- ja keskusteluserian Kirjan tie. Viiden illan aikana käytiin läpi kirjan kulkua ideasta luku-kokemukseen asti. Keskustelijoina kuultiin paikallisia kirjailijoita ja runoilijoita sekä kustannus-

toimittaja, kirjakauppias, kirjaston johtaja ja kirjojen lukija.

Lokakuun loppupuolella omia kokemuksiaan kirjoittamisesta kävivät kertomassa kirjoittamisen monitaituri Marja Holli ja runoilija Mari Velin.



Marja Holli on kirjoittanut niin historiikkeja, elämänskertoja kuin lehtiartikkeleitakin. Edes rikosromaanin kirjoittaminen ei ole Marjalle vierasta.



Mari Velinin tunnelmallisia runoja voi lukea tämän lehden sivuilta.

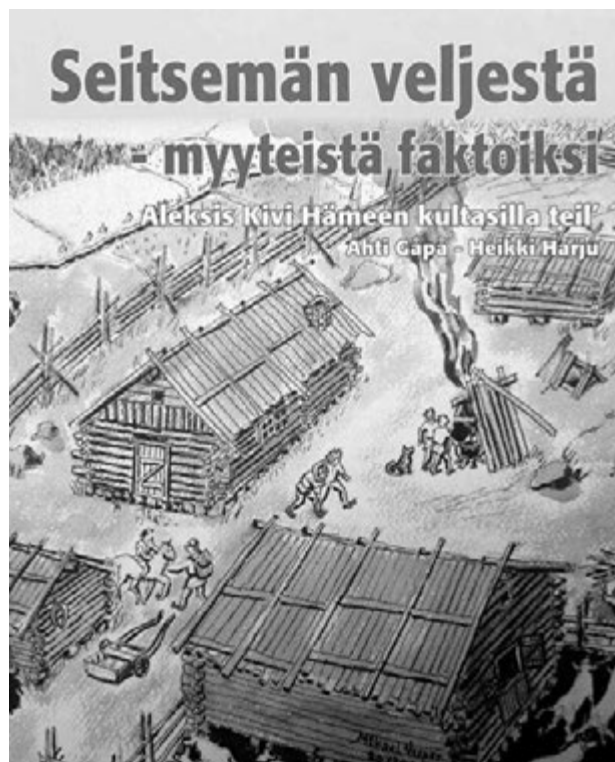
Seitsemän veljeksien myytit murtuvat

Ahti Gåpån ja Heikki Harjun kirja ”Seitsemän veljestä – myyteistä faktoiksi” kaivautuu tanakasti Aleksis Kiven kirjoittaman Seitsemän veljestä-romaanin syövereihin. Gåpå ja Harju todistavat pitkällisen tiedonkeruun jälkeen, että Seitsemän veljestä-romaanin henkilöiden esikuvat ja tapahtumapaikat ovat kuin ovatkin olleet oikeasti olemassa. Eivätkä missä tahansa, vaan eteläisen Hämeen ja pohjoisen Uudenmaan rajaseudulla, siis Karkkilan ja Lopen maisemissa.

Samalla kirjailijat valottavat Aleksis Kiven lähes neitseellisiä elämäntietoa Hämeen kultaisilla teillä.

”Seitsemän veljestä – myyteistä faktoiksi”-teosta voi ostaa suoraan tekijöiltä numerosta

040-745 1281.



Terveisiä Tampereelta, Karkkilaa kaivaten

Hei karkkilalaiset

Minulla on vierähtänyt reilut kolme kuukautta Tampereella. Tässä ajassa olen ehtinyt potea jo monenlaisia tunnekuohuja. Aluksi oli uuden kodin siivousta, tavarat etsivät paikkojaan ja rutiinit odottivat vakiintumistaan. Ihastelin Tampereen hyvin hoidettuja puistoja, toimivaa bussiliikennettä ja ison kaupunkiorganisaation monipuolisuutta. Uusi kotini sijaitsee Pyynikillä, lähes järven rannalla. Valaistu Rosendahlin puistoalue ja Pyynikin harjun ulkoilumaastot ovat aivan viereissäni. Myöskin suora linja paikallisbussilla työpaikkaani Hatanpälle kulkee kotini nurkalta. Keskustan vilinä - kaupat, elokuvateatterit, baarit - tuo uutta vaihtelua vapaa-aikaan.

Kaiken edellä kuvaamani virkistykseen keskellä olen potenut eroahdistusta. Se tarkoittaa kohdallani sitä, että olen kaivannut Haaviston metsäpolkuja, rakkaita naapureita, omaa pihaa ja puuhellaa, kaikkea sitä hyvää ja tuttua, joka jäi Karkkilaan. Koko lande-elämäni ja pienen paikkakunnan kodikkuutta. Täältä isosta kaupungista katsottuna Karkkila näyttää entistä enemmän maalaispitäjältä. Ja se on suuri arvo!

Näkökulmia

Karkkilan kaupunki on kirjannut strategiaansa luontoympäristön myönteisenä arvona nimittään itseään puutarhakaupungiksi. Sitä imagoa voi ja kannattaa korostaa entistä enemmän ja myös tehdä konkreettisia asioita sen edistämiseksi. Olen aina Karkkilassa asuessani arvostanut paikallista luontoa. Täältä Tampereelta katsottuna se näyttää entistä arvokkaammalta. Jotta Karkkila saa toteutumaan asukasmäärän kasvun, kannattaa mielestäni panostaa siihen, mikä Karkkilan vahvuus ja erikoisuus tosiasiallisesti on.

Mitä konkreettista voisi tehdä Karkkilan kasvun ja hyvinvoinnin edistämiseksi? Mieleeni tulee kolme asiaa: pientalorakentaminen, puhtaan veden vaaliminen ja asennoituminen soranottoon. 1) Pientalorakentamisen ajatukseen minulla sisältyy kaksi näkökulmaa. Keskustan tiivistäminen ja tonttien myyminen haja-asutusalueelta.

Ikääntyvä väestö tarvitsee turvallista ja helppoa asumista lähellä palveluja. Lapsiperheet arvostavat omakotiasumista. Näihin molempiin Karkkilassa on erinomaiset mahdollisuudet.

2) Puhdas vesi: Globaalissa maailmassamme puhdas vesi alkaa olla todella arvokasta ja haluttua. Tiedämme, ettei se ole itsestään selvä luonnonvara kaikille tällä hetkellä. Koska Karkkilalla on vielä omavaraiset pohjavesivarannot, kannattaa niitä vaalia kaikin keinoin. Puhdas vesi on elämän perusehto ja monille se on myös tuottava myyntiartikkeli. Olisiko tässä jotain uusia ajatuksia löydettävissä paikallisesti?

3) Maankäyttö on kolmas mieltäni askarruttava asia. Karkkilan alueella on useita erittäin huonosti jälkihoidettuja soranottoalueita. Ne vaurioittavat maisemaa ja ovat uhka puhtaalle pohjavedelle. Jotta Karkkila voi nostaa imagoaan puutarhakaupunkina ja pientaloasumisen ”unelmakaupunkina”, tulisi maankäyttöön ja erityisesti soranottoon suhtautua suurella vakavuudella. Karkkilaan on tälläkin hetkellä vireillä isoja soranottohankkeita. Niiden ympäristövaikutus tulisi olemaan merkittävä. Sen lisäksi, että ne vaikuttavat maiseman esteettisyyteen, aiheutuu haittaa ulkoilulle ja virkistykselle, pientalo-asuminen rajoittuu, kesämökkirakentaminen kärsii arvonlennusta ja massiivinen hiekkarekkojen jyrj vaarantaa kevyen liikenteen turvallisuuden. Edellä mainittujen haittojen lisäksi vaaraan joutuu kallisarvoinen ja korvaamaton pohjavesi. Toisin sanoen paikkakunnan tärkeimmät arvot ja strategiset linjaukset joutuvat kärsimään. Onko Karkkilalla varaa saati halua sallia sellaisen uhkan toteutuminen?

Asuin, elin, rakastin ja työskentelin viisitoista vuotta Karkkilassa. Paikkakunta ja sen ihmiset tulivat minulle tärkeiksi. Sydämeistäni toivon, että Karkkilan omaleimaisuus säilyy. Arkana toiveena ajatuksissani on, että ehkä joskus voin saada uudelleen punaisen tuvan ja perunamaan Karkkilasta.

Kitti Kumpulainen

Tangontaitaja

Tämän vuoden tango-kuninkaaksi valittiin nuori Amadeus Lundberg. Itse en osa antaa paljokaan arvoa näille ”kuninkaille ja kuningattarille”, sillä niitä tulee vuosittain kuin liukuhihnalta. Väitän, että samantasoisia laulajia löytyy ilman tällaista kilpailuakin - ja parempiakin. Mutta onhan saavutus nuorelle sinänsä jonkinlainen kannustin ja tie tulevaisuuteen, kunhan vain muistaa pysyä elämän kaidalla polulla. Useimmat heistä ovat unohtaneet tämän. Ovat sortuneet viinaan tai huumeisiin. ”Mikä soittaen tulee, se laulaen menee”, tai päinvastoin.

Se, miksi tartuin kynään, ei johdu itse Amadeuksesta, vaan siitä, kun paikallislehti sovitti hänen juuriaan Karkkilaan, joka olikin totta. Mutta se, että hänen sanottiin olevan tehtaan kamreeri Vilho Hedlundin jälkeläisiä, ei pitänyt paikkaansa. Mainittiin lehdessä myöhemmin myös maitteri Erik Karlinkin nimi, jolla ei ollut asian kanssa mitään tekemistä. Hän tuli kamreeri Hedlundin seuraajaksi tehtaan virkailijaksi joskus viisikymmentäluvulla. Nämä vain tiedoksi edellisille



Isä Juho lapsineen. Sitä en tiedä, onko kyse nuoremista vai vanhemmista kaksosista.

Amadeuksen isoäiti Ella-Liisa yhtenä. Erikoisesti arvostuksen ansaitsee isoäidin isä Juho Karlsson, joka kuului kylän vaikuttajiin. Oli ammatiltaan rakennusmestari ja pienen sementtivalimon omistaja. Ansoitunut erikoisesti rakentajana, mutta myös kunnallismiehenä. Sitä en muista, jos hän oli kauppalan palveluksessa, mutta kuului kylläkin sen valtuustoon ja hallitukseen.

Kyseisen sementtivalimon pääartikkeleita olivat kattotiilet. Vuonna 1928 sattunut Hakalan palo Fagerkullassa, jossa menehtyi pieni poika ja 16 perhettä joutui helmikuuisena iltana taivasalle,

vaikutti ratkaisevasti tiili-tehtaan toimintaan. Tehtaan johtajan, paroni Cedergreutzin määräyksestä kaikkiin tehtaan omistamiin asuinrakennuksiin, joissa oli tikkukatto, oli laitettava tiilikate. Kaksikymmentäluvun uusissa rakennuksissa Fagerkullassakin oli tällaiset pärekatot. Se oli Karlssonin

muistelijoille.

Amadeus Lundberg kuuluu karkkilalaisen rakennusmestari Johan Karlssonin perimään, sillä hänen isoäitinsä Ella- Liisa Pesonen on omaa sukua Karlsson, joka on Karkkilan tyttöjä. Käynyt täällä koulunsa ja varttunut aikuiseksi.

Muutama sana tästä Karlssonin pesueesta, johon kuului isä-Juhon ja Ella-äidin lisäksi neljä lasta. Kahdet kaksoiset - kaksi tyttöä ja kaksi poikaa, joista



Lastenhoitaja Ruth ”Ryyti” Friman lasten seurassa. Edessä Kalevi sisarineen ja takana Martti ja Ella-Liisa.



Naisia tarjoamassa kahvia Pohjanpirtin kymmenvuotisjuhliissa. Vasemmalla tilaisuuden emäntä Ella Karlsson, sitten Hilja Peltola, Toini Mäkelä ja Laina Täbkäluoto. Viimeinen oikealta on Kaarina Granlund ja hänestä kolmas Kirsti-sisar. Muutkin ovat tuttuja, mutta nimet ovat unohtuneet.

valimon kukoistavinta aikaa. Työtä riitti. Vuoriston veljekset, Feliks Ojasen kanssa, löivät tiiliä urakalla, joita latoi katoille Heino Koijärvi apupoikanaan Sulo Landström. Kaikki tehtaan omistamat asuinrakennukset ovat katettu lähes sataprosenttisesti Karlssonin valimon tuotteilla. Eikä häntä muisteta yksin näiden kattojen ansiosta, vaan myös itse rakennuttajana ja suunnittelijana. Täältä löytyy vieläkin sellaisia rakennuksia, joissa on nähtävissä Karlsson käden jälki. Merkittävin tällainen on suomalaisuuden seurojentalo Pohjanpirtti, jonka hän on suunnitellut. Muutenkin tämä, vieläkin komea rakennus, on ”omaa tekoa”, sillä Oskar Virtanen miehineen rakensi sen.

Karlssonin elämänkumppani Ella-vaimo kuului samaan ryhmään miehensä kanssa, joka ehti aina paikalle missä apua suinkin tarvittiin. Varsinkin juuri Pohjanpirtillä järjestetyt juhlat kuuluivat hänen komentoonsa. Ella oli olemukseltaan muutenkin topakka mamma, jota kavahdettiin. Piti kurissa ja herran nuhteessa, niin omat kuin vieraatkin.

Karlssonien kotitalo on vieläkin nähtävissä Valtatien ja Ikkalaan johtavan tien kulmauksessa, vastapäätä työttömien toimipaikkaa. Ellen aivan väärin muista, niin se on määrätty suojelukohdeksi.

Reino Luoto

Kuvassa on kokoontuneena jokin sodanaikainen toimikunta. Istumassa Vera Hartman, Toivo Haila ja Helga Sajaniemi. Seisomassa Uuno Ahlgren, Lauri Mäki, Emil Moilanen, August Auer, Johan Karlsson ja Kontrat Heino.



100-vuotias Tuorilan työväentalo



Paljon on mahtunut sataan vuoteen. Mitä kaikkea ovatkaan Tuorilan työväentalon seinät saaneet vuosien varrella nähdä ja kuulla. On varmasti ollut iloa ja suruakin, kuten myös työtä ja toimintaa. Se jääpi ikuiseksi arvoitukseksi, mutta arkistomateriaalit ja asiakirjat sentään paljastavat jotain talon rikkaasta menneisyydestä. Niistä on Eläkeläisten yhdistyksen jäsen Pirkko Luotonen laatinut mielenkiintoisen historiikin. ”Katsaus Tuorilan Työväentalon historiaan”- historiikki luettiin Tuorilan työväentalon 100-vuotisjuhlassa.

Alku aika

Työväenliike oli 1900-luvun alussa päässyt vaiheeseen, jossa tuli tarve ja halu luoda omia yhdistyksiä. Koska asunnot olivat pieniä, eikä muutaakaan kokoontumistiloja tavalliselle kansalle ollut, alettiin suunnitella ja rakentaa omaan käyttöön työväentaloja. Yksi näistä oli Tuorilan ja Järvenpään kylien yhteinen työväenyhdistys, joka perustettiin 4.3.1906. Yhdistys alkoi heti valmistella talohanketta. Tontti vuokrattiin Mikkolalta. Alkuvuosien pöytäkirjat ovat kadonneet, vasta

vuodesta 1914 alkaen ne ovat tallella. Rakentamisen vaiheilta ei siis ole muuta todistetta kuin talo itse.

Talo oli siihen aikaan toiminnan keskus. Väki oli nuorta ja sosiaalidemokraattinen puolue oli kannatuspohjaltaan suuri, joten toimijoita oli. Yhdistyksen johto oli kuitenkin vakaiden aikamiesten käsissä.

Kassakirjat paljastavat alkuvuosina yhdistyksellä olleen käytössään vanha tupa tai torppa. Varoja kerättiin toiminnan avulla. Myös lainaamaan jouduttiin. Vuosina 1907 ja 1908 tehtiin rakennustöitä. Vuonna 1909 talo otettiin käyttöön ja pidettiin tupaantuliaiset ja talon vihkiäiset. Iltamat oli tärkeä tulojen hankintakeino. Vuonna 1912 haettiin mm. Työmies-lehden ilmoituksella vahtimestaria.

Vuonna 1917 elettiin vaikeita aikoja. Ravintolan pito jouduttiin lakkauttamaan ja koko toimintakin jäi olosuhteiden pakosta jäihin. Tuorilan punakaarti käytti taloa harjoittelutiloinaan. Luokkasodassa menehtyi myös 23 nuorta tuorilalaista sekä yhdistyksen aktiivi Oskari Virtanen.

Vuonna 1919 omaisuus palautui yhdistykselle ja sähköt rakennus sai 1920. Vuosina 1923 - 1926 rakennusta laajennettiin ja vesikatto uusittiin. Myös kaivo kaivautettiin.

Tontti ostettiin omaksi 1926 ja vuoden 1927 lopussa jäsenmäärä oli supistunut vain seitsemään-toista. 1929 olisi ollut korjattavaa, mutta varoja ei ollut. Vuonna 1930 perustettiin Tuorilan näyttämöseura. Kolme vuotta myöhemmin sen toiminta kuitenkin päättyi, mutta monet jatkoivat harrastustaan Karkkilan työväen näyttämöllä.

Vuonna 1923 ajat olivat sellaiset, että tarvittiin valpasta yövahtia, joksi palkattiin Einari Tammi kahden viikon ajaksi. 1933-1938 tehtiin talkoilla pieniä korjaustöitä, mutta toiminta oli verkkaista. Vuoden 1936 toimintakertomus kertoo ja perustelee toiminnan vähyyttä: ”Yhdistyksemme toimii näin lähellä Karkkilan kauppala, jossa työväen järjestötoiminta on hyvin vilkasta. Tämä aiheuttaa sen, että esim. kesällä ei jäänyt meille tilaisuutta järjestää kesäjuhlia, koska täällä ja siellä ei samanaikaisesti kannata pitää. Lisäksi näiden suurempien ja elinvoimaisempien järjestöjen elämä vetää puoleensa meidänkin yhdistyksen nuorempia voimia.”

Sodan aikana suunniteltuja rakennus- ja korjaustoimenpiteitä jäi toteuttamatta ja pöytäkirjojakin puuttuu.

SKDL:n hallinnan aika

Vuonna 1945 talo sitten siirtyi SKDL:n Tuorilan osaston omistukseen. Sota oli päättynyt ja toiminta elpyi. Työväentalot täyttyivät ja korjaustoimenpiteisiin ryhdyttiin taas. Talo oli aikoinaan rakennettu Piirteen kalliosta lohkaistujen kivien päälle. Korjauksen yhteydessä kivet poistettiin ja tilalle valettiin betonisokkeli. 1970-luvulla Karkkilan Urheilijat järjestivät talolla tansseja useiden vuosien ajan. Vuokratuloilla taloon saatiin mm. peltikatto ja sähkölämmitys. Aika muuttui ja järjestö rakenne muuttui. Ihmiset muuttivat, perheet pienenivät, nuoriso lähti maailmalle. SKDL:n Tuorilan osaston jäsenmäärä pieneni ja talon ylläpito kävi ylivoimaiseksi. Talo myytiin eläkeläisjärjestölle.

Nyky aika

Karkkilan Eläkeläisten kahdentoista vuoden aikana työväentalo on kokenut suuren kunnostus-, korjaus- ja uudistusvaiheen. Talo on saanut lisäsiiven, apukeittiön, sisä vessat ja parkkipaikan. Näin ollen talo tulee näkemään vielä monia mielenkiintoisia toiminnan vuosia.

- Talo on hyvässä kunnossa ja kohtuullisessa käytössä. Ja on erikoista, että työväentalo on eläkeläisten omistuksessa. Tämä on poikkeavaa eläkeläistoimintaa, totesi Pirkko Luotonen vielä historiikin lopuksi.

Henna Mitrinen



Kuriositeettikabinetti Galleria Bremerissä

Kuriositeettikabinetti-näyttelyssä esitellään Karkkilan ruukkimuseon Senkan kokoelmiin kuuluvia erikoisia ja kummallisia esineitä. Näyttelyidea on saanut alkunsa esineistä, jotka ovat museon varastossa ns. heränneet eloon ja kiinnittäneet toistuvasti museon henkilökunnan huomion. Nyt nämä esineet on kaivettu pölyisistä varastotiloista kaiken kansan nähtäville.



Virallinen näyttelyjuliste.

Näyttelyssä ei ole erikoisuuden lisäksi teemaa, ellei sellaiseksi lasketa Karkkilan VPK-esineistöä, joka vie yksistään yhden näyttelyhuoneen tilan. Näyttelyssä on luonnollisesti osa esineistä valuttavaa sekä työläismuseon interiööreihin soveltuvaa materiaalia. Päähuomio on kuitenkin sekä Juho Aaltosen että Ilmari Huitin museokokoelmien esineistössä. Näitä esineitä on kovasti toivottu esille asetettavaksi ja kieltämättä liian harvoin ne esille ovat päässeet.

Juho Aaltosen museokokoelma on kerätty alkaen vuodesta 1952 ja päättyen joskus 1960-luvulla. Tietoihin ei ole merkitty tarkkaa päättymisvuotta. Aineisto on tyypillistä talonpoikaisesineistöä, sillä suuri osa esineistä liittyy kotien omavaraisen elannon hankkimiseen kuten maanviljelykseen, käsitöihin, ruuan valmistamiseen ja säilyttämiseen. Mukana on paljon myös koriste-esineitä, aseita, tekstiilejä sekä kirjoja. Vuosien saatossa kokoelman säilytystilat ovat olleet vaihtelevia ja puutteellisia. Osa esineistä on jopa hävinnyt jälkiä jättämättä. Kokoelma lahjoitettiin Karkkilan seurakunnalle 1977. Seurakunta lahjoitti esineistön 1993 Karkkilan kotiseutuyhdistykselle, joka puolestaan deponoi sen seuraavana vuonna Karkkilan kaupungin mu-

seotoimelle. Kaikkiaan kokoelmaan kuuluvia esineitä on n. 2000, joista pääsee tälläkin kertaa vain murto-osa esille.

Ilmari Huitin, tunnetun ja tunnustetun taidemaalarin, esinekokoelma koostuu myös pääsääntöisesti talonpoikaisesineistä, mutta hänenkin kokoelmastaan löytyy erilaisia ko-

riste-esineitä, työkaluja ja aseita. Ilmari Huitilla oli kotimuseo ja esineet on kerätty 1940-50-luvuilla Karkkilan Vaskijärven alueelta. Esineet ovat siistissä kunnossa ja ne ovat olleet aikaisemmin esillä Säästöpankin näyttelytilassa. Kaikkiaan kokoelmissa on 306 esinettä, josta suurin osa lahjoitettiin museolle vuonna 1988 ja loput deponoitiin Karkkilan kaupungille 1992. Ilmarin Huitin keräämät numeroimattomat esineet, liki sata kappaletta, säatiö on lahjoittanut museolle yksittäisinä esineinä niin ikään vuonna 1992. Nämä esineet museo on liittänyt työläismuseon kokoelmiin.

Janne Viitala



Juho Aaltosen kokoelmaan kuuluva saksalaisvalmisteinen mustepullon teline.

Epävirallisia mietteitä epävirallisista nimistä

Kirjoitin aikaisemmin paikannimistä ja määritteistä, jotka olivat pikkupojalle tärkeämpiä kuin Helsinki tai vaikkapa New York. Noista muistelemissa innostuneena aloin miettiä nimikysymyksiä vähän laajemmalla katsannolla, ja mieleen pulpahti monia esimerkkejä paikoille annetuista lempinimistä, joista jotkut kyllä saattavat olla haukkumanimiäkin.

Nämä epäviralliset nimet kestävät hyvin aikaa, jos ovat onnistuneita.

Kuitenkin jotkut – hyvätkin – nimet jäävät aika pian pois jokapäiväisestä kielenkäytöstä.

Tässä esimerkkejä lähinnä Karkkilan keskustasta. Toivottavasti ne houkuttelevat muitakin muistelemaan.

Leikkaus

Nyhkälänharju puhkaistiin aikoinaan Nyhkäläntien ja Huhdintien välillä ja kyseinen osuus Puutarhakatua tunnetaan yksinkertaisesti nimellä Leikkaus. On ihme, ettei paikka saanut mitään härskimpää nimeä, sillä monien mielestä Harjun tarveleminen oli väärin.

Leikkausta päivitellään vielä nykyäänkin, sillä talvimyräköiden aikaan se on melkoinen kanjoni, jonka läpi Rautamäen suunnalta voimalla tunkevat tuulet tuivertavat. Leikkauksen kohdalla ne saavat sellaiset voimat, että kulkeminen ilman lisätyä painoa on tosi hankalaa.

Miljoonamonttu, Millis

Kun Helsingintien pallokenttä rakennettiin, se tuli monien mielestä vikapaikkaan. Aika usein tuli esille se, että maapohja oli suoperäinen ja arvostelijat väittivät, että kenttä tulee aiheuttamaan tämän takia ongelmia.

Puhekielessä kenttä sai nimen Miljoonamonttu, josta kenttäsuunnitelmaan vahvasti sitoutunut kaupungininsinööri Sakari Korvanen ei lainkaan pitänyt. Hän paheksui näitä tölväisyyjä ja toisti monissa yhteyksissä: ”Minusta on väärin kutsua kenttää Miljoonamontuksi, kun siihen ei ole yhtään miljoonaa ponnut.”

Nimittelyjen vaimentamiseksi Korvanen alkoi puhua eteläisen Suomen kauneimmasta kentästä ja hänen mielikseen minäkin joskus laitoin tämän maininnan kaupungin esittelyyn, jota johonkin julkaisuun pyydettiin.

Oikeasti se kenttä oli alkuaikoina jonkinmoinen ongelma, mutta nyt se ei liene aiheuttanut päänsäivä. Nimi on säilynyt Miljoonamonttuna tai Milliksenä, joksi nuoret sen heti käänsivät.

Korvasen kurvi

Toinen nimitys, josta Sakari Korvanen ei varmaan myöskään ilahtunut, oli Korvasen kurvi. Se on Sudetissa Puutarhakadun ja Syrjäsenkadun risteyksessä. Nimen antoivat aikoinaan risteuksen tuntumassa asuvat, jotka tuskastuivat siihen, että autoja ajoi jatkuvasti ojaan risteyksessä.

Nimitys lähti siitä, että kun Puutarhakatu tulee Huhdintien suunnasta kohti Närönkatua, se ei jatkukaan suoraan yli Syrjäsenkadun. Näin syntyy vaikutelma, että Puutarhakatua on rakennettu kahdesta suunnasta, eivätkä ne katuosuudet olekaan osuneet kohdalleen. Tietenkin tarkoituksena on ollut hillitä Puutarhakatua ajavien vauhtia, sillä ilman tuota porrastusta paikalla kaahattaisiin varmaan enemmän.

Monttu

Kaupungintalo on useimmille ihan selvä asia, mutta minä joudun miettimään aina tämän määrittelyn kohdalla. Olinhan kolmetoista vuotta töissä Anttilankadulla kaupungintalolla.

Muutenkin iäkkäämpi sukupolvi varmaan vierastaa ”montussa” olevaa kaupungintaloa, ja aika laajasti sinne muuttoa aikoinaan vastustettiin.

Tehtaan portti

Yhtä lailla joutuu miettimään, jos on sopinut treffit kaupungintalon portille. Mutta jos minulle sanotaan, että tavataan tehtaan portilla, niin homma on minullekin ihan selvä. Nuorempi väestö tuskin tässäkään näkee mitään ongelmaa, kun omak-

suvat muutokset muutenkin paljon nopeammin kuin ikäihmiset.

Bergin ja Kepsun talot

Veljeni Längelmäen Länkipohjasta poikkesi luonani. Hän katseli näkymää ikkunastani ja kysyi, oliko lähin näkyvä rakennus Bergin talo. Totesin että kyllä on, joskin siinä on tällä hetkellä Karkkilan LVI-palvelu. Mutta meidän ikäisemme muistavat talon nimenomaan Bergin tai hammaslääkärien talona.

Siinä lähellä Valtatien varressa on toinenkin talo, jolla on ikää ja historiaa. Toiset puhuvat Apilatalosta, mutta veljen kanssa muistamme ja tunemme sen Kepsun talona. Me muistamme sen legendaarisen matematiikanopettaja Sanni Gebhardin kotina.

”Kepsu” oli taiteilija Albert Gebhardin puoliso.

Vihellys

Vanhemman väen keskuudessa käytetään vieläkin nimeä ”Vihellys”, kun puhutaan paikasta, jossa vanha ratapohja ylittää tien vähän ennen Jokiväärän siltaa keskustasta tullessa. Nimi on perua niiltä ajoilta, kun juna vihelsi kyseisellä paikalla. Niillä kohdin oli ennen myös lato, jota kutsuttiin Vihellyksen ladoksi. Se oli nuorten lempiväisten suosima kohtaupaikka.

On Vihellyksellä ollut toinenkin nimi. Ihan hiljattain eräs vanhempi mieshenkilö puhui Ylikäytävästä ihan itsestään selvänä paikan määritteenä.

Letkajenkka

Kun Huvilakadulle rakennettiin rivitalo, se oli vähän erikoinen karkkilalaisten mielestä. Vuosien saatossa talo sai vieläkin jotenkin elävän nimen Letkajenkka. Se onkin kauniimpi ja kuvaavampi kuin talon varhaisempi kutsumanimi. Rakennusmuotoa halveksivat tahot puhuivat ”Helsingin paskahuuseista”.

Säästöpankintalo

Pankkien talot heittävät ainakin meikäläisen päässä kuperkeikkaa näinä päivinä. Kun minulle puhutaan säästöpankintalosta, aivojen keskusyksikkö yhdistää ensimmäiseksi – ”Näröin pankkiin”, vaikka säästöpankki on Huhdintiellä.

Siellä Huhdintiellä pankki taas on talossa, joka on muistoissani osuuspankintalo. Ja se ikäihmisten muistaman säästöpankin (Näröin pankki) tilalla on nyt Sampo pankki.

Poikamiessuora

Joskus siihen aikaan, kun joka jätkällä piti olla nahkapusero, tuli usein hengailtua Poikamiessuoran tuntumassa. Se suora oli Keskuskadulla Huhdintien ja Turuntien/Tammelantien risteysten välillä.

Ihan kuin sattumalta nuoret miehet autoineen ilmestyivät iltaisin ja viikonloppuisin sille paikalle ja katselivat autosta nuoria naisia, jotka ihan kuin sattumalta tulivat paikalle ja kävelivät verkkaisesti autojen ohi. Välillä he saattoivat kiertää hautausmaan, mutta siihen suoralle palattiin sitten taas hetken päästä.

Hevosenkengä

Yksi hyvinkin kuvaava lempinimi Karkkilassa on Hevosenkengä. Se on Korvenkatu Kannaksella. Katu alkaa Lehtolankadulta, jonne se vähän matkan päässä myös päättyy tehtyään hevosenkengän muotoisen lenkin Kannaksen maisemissa.

Nousevan auringon talo?

Olisihan näitä. Varmasti moni hyvä nimi tästä litaniasta puuttuu, mutta käyvätpä nyt alkuun esimerkkeinä. Lopuksi voisi heittää knoppikysymyksen: Missä paikassa Karkkilassa on sijainnut ”Nousevan auringon talo”? Arvatenkin oikeita vastauksia voi tulla useammista paikoista, sillä tämän talon nimi kulki asukkaiden mukana muu-
tosta muuttoon.

Raimo Laaksonen





Poikia Pierlammella

Kaveruksia Alimmaisilta ja Tuorilasta poseerasi veneessä Pierlammen, poikien kesken Pierulammen, rannalla 1950-luvulla.

Vasemmalla Seppo Kivi, Tuomo Toivonen, Tapio Kivi, Raimo Laakso, Matti Laakso ja Antti Jussila. Kameran takana oli Tapio Laaksonen.

JÄSENHANKINTAKILPAILU

Karkkilan Kotiseutuyhdistys järjestää kaikille jäsenilleen avoimen jäsenhankintakilpailun.

Kilpailuaika on tämän lehden ilmestymisestä **maaliskuun 15. päivään** saakka.

Kilpailun tulokset julkistetaan yhdistyksen kevätkokouksessa.

Kotiseutuyhdistyksen jäsen hankkii määräaikaan mennessä mahdollisimman monta uutta jäsentä yhdistykselle. Uusien jäsenten nimet ja yhteystiedot ilmoitetaan Pekka Wikbergille joko puhelimitse **040-5769570** tai sähköpostitse **pekka.wikberg@elisanet.fi**

I palkinto 75 € lahjakortti Lukutoukan kirjakauppaan

II palkinto 50 € lahjakortti Luomisen ilo- lahjatavarakauppaan

Lisäksi kaikkien osallistujien kesken arvotaan yllätyspalkintoja

Päätoimittajan kynästä



Kesäkuussa tuli kuluneeksi tasan kymmenen vuotta siitä, kun minusta tuli karkkilalainen. Tapausta juhlittiin asianmukaisin menoin – päällä t-paita, jossa teksti ”karkkilalainen ja ylpeä siitä”, Raudan laulua hyräillen.

Kyseinen, Heikki Valpolan ja Eino Halmeen tekemä laulu on minulle Karkkilan tunnusmelodia – vaikka en ole eläessäni ollut sekuntiakaan rautavalimossa töissä, ei liioin kukaan sukulaiseniakaan. Entinen kaupunginjohtaja Minna Karhunen kuvasi kappaletta Karkkilan kansallislauluksi. Lau-luun todella kiteytyykin kaikki olennainen – kau-pungin raudanhehkuinen historia yhdistettynä vahvaan itsetuntoon. ”Laulu voittajien soi”.

Aika täsmälleen vuosi sitten lupauduin mukaan kaupunkimme mainoskampanjaan. Siinä sivussa mukaan tulivat myös molemmat tyttäreni. Kulu-van vuoden ajan olemme olleet ”pikkujulkiksia”, sillä kasvomme ovat näkyneet paitsi internetissä, myös pääkaupunkiseudun lehdissä ja jopa linja-auton kyljessä. Suurinta spekulointia hieman vieraampien ihmisten keskuudessa on aiheuttanut se, onko mainosperheen isä oikeasti meidän perheemme jäsen. Vastaus on ”ei ole”.

Mainoskampanjan kuvausten yhteydessä havahduin siihen, että molemmat lapseni ovat ihan paljasjalkaisia karkkilalaisia. Tosin paikallisen määritelmän mukaan karkkilalaisuuteen vaaditaan

lukuisten sukupolvien karkkilalaisuus. Ja kuulemma vattolalaiseksikin pääsee vasta viidentoista vuoden asumisen jälkeen.

No, minun mittapuuni mukaan lapseni ovat ihan aitoja karkkilalaisia. Välillä oikein hämmästyin, kun heidän suustaan kuulee karkkilalaisia murresanoja – joita minä itse en vielääkään osaa käyttää.

Mainoskampanjan ansiosta muutamat pääkaupunkiseudulla asuvat ystäväni ovat ottaneet minuun pitkästä aikaa yhteyttä. Heidän kysellessään Karkkilasta asuinpaikkana, olen huomannut kehua retostelevani tätä kaupunkia oikein kunnolla. Enkä ole kyllä valehdellut tippaakaan. Mikäs täällä on asuessa, etenkin, kun en kaipaa uimahallia tai suuria ostoskeskuksia.

Nuorin lapseni oli tänä syksynä palvelututkimuksen kohteena. Seitsemän vuoden aikana hän on käyttänyt lukemattoman määrän erilaisia palveluja – kunnan, kolmannen sektorin ja yksityisten. On ollut muskaria, tanssikoulua, kuvista, ratsastusta, kerhoja, erikoissairaanhoidoa ja neuvolapalveluja. Ja kaikki nämä ovat löytyneet hienosti omasta kylästä. Että mikäs täällä on asuessa.

Joulu on jo ovella ja Karkkilassa sitä kohti lähdettiin yrittäjien joulunavaustapahtumalla. Tuttuun tapaan kaupunkilaiset kerääntyivät torille sankoin joukoin – tänä vuonna jopa niin sankoin, että kaupungin glögikojun mukit loppuivat kesken. Onneksi niitä saatiin lisää kaupasta – kiitos sunnuntaiaukiolon.

Siellä ihmisvilinässä, pienten tonttujen laulaessa, joulupukin saapuessa torille traktorikyydillä, tuli ihan liikuttunut olo. Meidän kaupunkimme joulunavaus on varmasti kaikista parhain. Aina-kin ilotulitus oli ihan todistettavasti maamme parasta laatua, sillä paikalliset, Suomen Pyrotekniikan pojat ovat voittaneet lajin Suomenmes-taruuden.

Jatkoksi voisi luetella litanian kaikkea sitä, missä Karkkila tai karkkilalaiset ovat maamme parhaita, suurimpia tai ensimmäisiä. Mutta siitä sitten ensi kerralla.

Virpi Lepistö

Retket ja matkat virkistävät

Talven 2010 teatteriretket

20.2. Helsingin Kaupunginteatteri

Ronald Harwood: Kvartetti (lauantain iltapäiväretki). 58 euroa.

6.3. Helsingin Kaupunginteatteri

Sherman-Sherman: Maija Poppanen (koko perheen musikaali). Aikuiset 64 euroa, lapset 39 euroa.

13.3. Tampereen Teatteri

Tom Ziegler: Grace ja Glorie. 48 euroa.

Talven varalle olemme varanneet lippuja kolmeen esitykseen ja kaikkiin niihin on vielä lippuja saatavilla. **Kvartettiin** on edelleen lähtijöitä, vaikka olemmekin tehneet siihen lähes parikymmentä retkeä.

Maija Poppanen on niitä satuhahmoja, jotka saavat uskomaan ihmeisiin. Että mahdoton on mahdollista, että unelma muuttuu todeksi. Maija Poppanen palauttaa aikuiselle lapsen uskon, uskoista kirkkaimman. Musikaali ei ole tarkoitettu vain lapsille vaan kaikenikäisille.

Jos pidät Eila Roineen tavasta näytellä, on **Grace ja Glorie** oikea valinta. Näytelmässä Eila Roine esittää 90-vuotiasta elämänsä ehtoopäivää

viettävää vanhusta. Teija Auvinen on hänen hoitajansa. Esitys on iltapäivänäytös.

Loppukeväällä Helsingin Kaupunginteatterissa Viimeinen valssi ja Kukkaistyttö. Kesällä Nokian kesäteatterissa laulunäytelmä TukkiJoella.

Ulkomaille

Ensi kesän ulkomaanmatka tehdään **Irlantiin 5.-12.7.** Ensin lentäen Dubliniin ja sieltä bussilla kierros läntisessä ja eteläisessä Irlannissa. Matkalle voidaan ottaa 48 osallistujaa, mutta tällä hetkellä kaikki paikat on varattu. Jos olet matkasta kiinnostunut, kannattaa pyytää esite ja ilmoittautua jonotuslistalle; peruutuksia ehtii tulla puolen vuoden aikana.

Alustavia suunnitelmia on tehty myös jo kesän 2011 matkasta. Monen toivomuksesta se tehtäneen Norjaan ja siellä Bergenin seuduille. Ensin mennään lentäen Osloon ja sieltä edelleen matka taittuu junalla ja bussilla. Junamatkalla voimme katsella viisi tuntia maailman kauneimpana pidettyä rataosuutta.

Lippuvaraukset teatteriesityksiin on tehtävä viimeistään kuukautta ennen retkeä joko puh. 0400-973 027 tai sähköpostilla juhani.silvan@kolumbus.fi.

Juhani Silván



Postikortit kertovat Karkkilan historiasta



Karkkilan koski, postitettu 11.12.1904.

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Henna Mitrinen sai pari vuotta sitten ajatuksen järjestää näyttelyn paikallisista postikorteista. Yhdessä Helena Puustisen kanssa naiset ryhtyivät toimeen ja vuoden 2007 marraskuussa Karkkilan kirjastossa nähtiin kaikkiaan 181 korttia sisältävä näyttely.

Hennan tuntien ajatus ei tietenkään jäänyt siihen, sillä seuraavaksi naiset ryhtyivät kokoamaan karkkilalaisista postikorteista kirjaa.

Kahden vuoden uurastuksen tuloksena joulukuun alussa julkaistiin komea teos

”Karkkila – Högfors – Ul. Pyhäjärvi. Postikortit kertovat. Kotiseutumme historiaa 1900-luvun alusta nykypäivään.”

Kirjaston näyttelykorttien lisäksi teoksessa on yli parisataa korttia – yhteensä liki 400 tavalla tai toisella Karkkilaan liittyvää postikorttia.

Vanhin korteista on Mia ja Gustaf Ramsayn lähettämä, vuoden 1900 uuden vuoden toivotus. Tuorein kortti on puolestaan kuvittaja Salla Savolaisen vuonna 2009 piirtämä kuva Haukkamäen koulusta. Yli sadan vuoden aikavälille mahtuu luonnollisesti jos jonkinlaisia kortteja – ilmakuvia, maisemia, mainoksia ja piirustuksia.

Kirjan puolivälin paikkeilla mustavalkoiset kuvat muuttuvat ensin väritetyiksi ja sen jälkeen värikuviksi.

Högforsin tehtaan kauppa eli ”puulaakin puuri” talvella, postitettu 24.12.1921.





Uusi-Pohja ja Yhteistalo, käyttämätön kortti, valokuvaaja Allan Riikonen.

Kortteja on hankittu niin museon kokoelmista, omista kätköistä, sukulaisilta, tuttavilta ja tuttu-
jen tutuilta. Hankintoja on tehty myös antik-
variaateista ja internetin huutokaupoista.

Oma työnsä on ollut hankkia kortin kuva-aihee-
seen liittyviä faktoja, kuten henkilöiden nimiä ja
nyt jo purettujen rakennusten tietoja. Jokaisen
kortin kohdalla on myös selvitetty sen kustantaja-
tiedot ja julkaisu-oikeudet. Ei siis mikään pikku-
homma.

Postikorttien keräilijöitä varten kirjaan on lisäksi
koottu lista jokaisen kortin tarkemmista tiedois-
ta, kuten painopaikka, kuvaajan tai piirtäjän nimi,
postitusajankohta sekä kortin taustapuolella ole-
va painettu teksti.

Koska korttien yhteyteen on liitetty monipuoli-
sesti tietoja esimerkiksi julkaisuajankohdan tapah-
tumista, kuvassa olevan rakennuksen tai muisto-
merkin vaiheista tai vanhan maiseman nykytilas-
ta, on kirja mitä mielenkiintoisin historiateos.
Kuvien kautta historia avautuu ihan uudella ta-
valla – samalla, kun kuvatekstit kertovaa tarinaa
Karkkilan menneistä ajoista.

Helena Puustisen ja Henna Mitrusen teoksen on
kustantanut Karkkilan Kotiseutuyhdistys ry.

Virpi Lepistö



*Karkkilalainen kuvittaja Salla Savolainen piirsi
Kotiseutuyhdistykselle värikkään postikortin
Haukkamäen koulusta.*

Markku Vaske taitaa perunamakkaran salat



Teollisesti valmistettua, myyntiin tarkoitettua perunamakkaraa valmistaa vielä karkkilalainen Markku Vaske. Lihamestari Vaske Oy:n makkara-tuotteet valmistuvat nykyisin Juvanmalmin teollisuusalueella, jossa Vaske valmistaa makkarat yhdessä Viktoria Vaskan kanssa. Perunamakkarasta saavat siten naapurikunnissa nauttia muutkin kuin karkkilalaiset perinneruuan ystävät.

Karkkilassa sianlihan jatkeeksi on käytetty tietenkin perunaa ja muissa kunnissa lihaa on jatkettu esim. ohraryyneillä. Nimikin on vääntynyt matkalla laukkamakkaraksi. Perusteena tälle on se, että on säilytetty suolaliemessä eli laukassa.

Pitkät perinteet

Perunamakkaralla on Karkkilassa pitkät perinteet. Ensin sitä valmistettiin kotioiloissa. Omistihan moni sian ja perunaa, sipulia kasvoi pihapiirissä.

Kaikki tietenkin piti käyttää hyödyksi, joten näin suolille löytyi oiva käyttökohde. Lisäksi kallisarvoista lihaa saatiin jatkettuna riittoisammaksi.

– Kun suolet loppuivat, tehtiin lopusta perunalaatikkaa, Vaske tietää.

Ensimmäisiä myyntiin tehtyjä perunamakkaroita valmistivat Alimmaisilla Vikbergit. Matilda Vikberg valmisti teurastetuista sioista perunamakkaraa, jota myytiin myös muualle. Torilla ainakin perunamakkara vaihtoi omistajaa entisaikoina.

Vikbergeiltä resepti valmistusohjeineen siirtyi kauppias Nymanille, joka jatkoi perunamakkaran valmistusta ja kauppaa oman kauppaliikkeensä kautta. Alkuun perunamakkara oli juhlaruokaa.

– Sitä jonotettiin kerran viikossa maanantaisin Puistontalon kellarissa sijaitsevasta Nymanin myymälästä. Naiset olivat ne sunnuntaina valmistaneet. Se oli köyhemmän väen herkku-ruokaa, muistelee Reino Luoto.

Peromaan makkaratehdas

Teollisen makkaran valmistuksen eli lihan jalostamisen Högforsissa aloitti myös Peromaan makkaratehdas Matti Bergmanin (myöh. Peromaa) johdolla. Liikerakennus valmistui Vattolaan, Peromaan omistaman asuinrakennuksen pihapiiriin 1911. Vuosi oli merkittävä koko Högforsin väelle, mutta myös Peromaan makkaratehtaalle. Ensimmäinen juna, puksuttaessa Högforsin asemalle, toi tullessaan toimintansa aloittavalle yritykselle höyrykoneen, joka soveltui makkaran valmistukseen. Vuonna 1953 tehdas ja liiketilat rakennettiin vanhan verrannan alle.

Näihin vuosikymmeniin mahtuu paljon kaikenlaista - ja paljon erilaisia makkaroita. Peromaalla valmistettiin perunamakkaran lisäksi ainakin Peromaan lenkkiä ja nakkeja, ranta- ja saunalenkkiä, T-, Balkan-, jahti-, lauantai-, Krakovan-, juhla- ja grillimakkaraa sekä maksamakkaraa ja -pasteijaa sekä metvurstia. Toiminta jatkui vuoteen 1980 asti. Silloin toimintaa piti jo Arvi Kallio, joka oli Tyko Peromaan serkku. Peromaat lopettivat vuonna 1964.

Kallion enollakin oli makkaratehdas Forssassa ja oppia oli haettu aina Pietarista asti. Forssasta Peromaatkin olivat Högforsiin aikoinaan saapuneet.

Juhani Silván muistelee myös perunamakkaraa lämmöllä.

– Minun kouluaikoinani tiistaipäivä oli perunamakkarapäivä. Tehtaan pilli puhalsi merkiksi ruoka-ajasta ja samaan aikaan päräsi koulun kellokin. Kotona vastassa oli kyseisen herkun sulotuoksu. Mikään ruoka ei vielä tuntu enässäni yhtä hyvältä.

Nymanin pieni puoti oli ahdas mutta makkaroiden ja palvilihan tuoksu valloittava. Tiskin takana palvelivat Lauri ja Sylvi Nyman.

– Sylvi oli suurikokoinen, hyväntuulinen ja arvonsa tunteva lihakauppias, Silván muistelee. Perunamakkarat lilluivat harmaina isossa saavissa ovenpielessä, vähemmän houkuttelevina.

Makkaroita lähetettiin myös läjittäin Helsinkiin entisille karkkilalaisille. Vaske oli opettajana toimineen Silvánin entinen oppilas.

– Markku Vaske oli koulussa aikamoinen vilperti, mutta onneksi hänestä tuli kuitenkin tällainen lihaalan suurmies. Näin saan itekin säilyttää vanhat ruokatottumukseni, Silván toteaa.





Juhlavuoden kunniaksi?

Markku Vasken tekisi mieli valmistaa vielä keran, satavuotisen makkaratehtailun kunniaksi, ne kaikki entiset makkaralaadut, joita Peromaallakin valmistettiin.

– Se olisi ajankohtaista kyseisen juhluvuoden aikana.

Vieläköhän hyvän makkaran ystävät haluaisivat kokea entiset nautinnot uudelleen? Reseptit ovat Vaskella pienessä ruutuvihossa, jonka hän oli jo unohtanut vuosikymmeniksi, sekä tietysti pääsään.

Vaske aloitti Peromaalla jo koulupoikana vuonna 1974. Töitä Vaske paiski kesälomalla ja koulun jälkeen sekä kouluaikana. Soitettiinpa koululta Peromaalle ja kyseltiin, että missäs Markku mahtaa olla, kun ei ainakaan koululla näy? Poissaoloja kertyi siinä määrin, että päättötodistuksen saannissa oli vaikeuksia. Lopulta koululla tuumittiin, että kyllä toi poika pitää töihin päästää. Oppipoikana ja nuorempana hommien hoituminen loppuun jätettiin usein hänen huolekseen. Siinäpä ne taidot karttuivat. Entisinä aikoina suuri osa työympäristöstä salli myös alkoholin käytön työaikana. Se oli ajan tapa.

– Siellä sitä oppi itsekin ”miesten tavoille”, kun tarjottiin pieniä piristäviä minullekin, Vaske valottaa vanhoja käytäntöjä.

Mutta onneksi ajat ovat muuttuneet. Hän vakuutaaikin tekevänsä makkaroita vaikka unissaan!

Armeijaan leipiin astuttuaan ensi herätys tuli komppanian vääpeliltä, joka kutsui alovak Vasken puhelimeen. Mitäpä muutakaan häneltä olisi tiedusteltu, kuin erinäisiä makkarareseptejä. Markku Vasken oppi-isänä toimi Kalevi Lemmetty, jota pojat Tuhatkaunun lempinimellä kutsuivat. Myös Kallion Arvi oli taitoa jakamassa.

– Kallioille pojat taas soittelivat puhelimella pilailumielessä, ja kun sieltä vastattiin ”Kalliolla”, pojat kehottivat vastaajaa heti tulemasta alas, ettei satu mitään vahinkoa, Vaske muistelee nauruen entisiä metkuja.

Myös Heikki Jokinen oli varsinainen makkaramestari sekä Urho Havunen, jolle ruotsinkieliset asiakkaat sanoivat vain ”Havunen, hevonen, file” ja homma hoitui.

Perunamakkaraan Vaske tutustui ensimmäisiä kertoja Nymanin myymälässä, pikkupoikana karkkiostoksilla ollessaan.

– Muille asiakkaille laitettiin epämääräisen näköistä perunamakkaraa pakettiin. Ihmettelin kovasti, Vaske muistelee. –Ei se ollut karjalaispojan juttu.

Mutta tutuksihan se perunamakkara tuli ja tässä vaiheessa voi sen todeta tulleen jo oikeastaan kohtaloksi. Vuonna 1980 Vaske yritti irtiottoa makkaroista ja muutti perheineen. Hän siirtyi Heinolan Kuusankoski Oy:n palvelukseen alumiinisulattamoon. Sitten Kaj Nord soitti äitinsä Saaran kannustamana ja pyysi Vaskea lihapuolen hommiin liikkeeseensä K-Suurvalinta Nordiin.

– Asiakkaat eivät olleet unohtaneet Peromaan herkullisia makkaroita. Esimerkiksi Pekka Laitinen tuli aina tiskin taakse sanoen ”ottaisin Peromaan makkaraa jos sitä olisi.” Niin myös Reino Luoto kyseli ja kannusti, että ”kyllähän me kaikki tultaisiin ostamaan jos sitä olisi”. Samoin Olli Haanpää ja Taipaleen Ville olivat minua kannustamassa, Vaske muistelee.

–Virisipä ajatus, että kaksi ”varsinaista” tehtaanmyymälää, Peromaa ja Laakson Leipomo olisivat vierekkäin, sillä asiakkaatkin usein treffasivat peräjälkeen kummassakin myymälässä. Mutta eihän se virkamiehille käynyt.

Perinne elvytettiin

Sitten perunamakkaraa alettiin tehdä. Vanhat Peromaan tilat saneerattiin 1986 ja Markku Vaske sekä Pasi Peromaa elvyttivät lihanjalostuksen perinteet Karkkilassa.

Homma hoitui, mutta sitten alkoi tulla kaikenlaisia yllättäjiä, että pitäisi laajentaa.

Laajennus sitten toteutui teollisuuskylään. Teollisuuskylä Oy:n kanssa syntyi ongelmia ja surullisen kuuluisa lama iski täydellä terällä, yhdellä rysäyksellä ilman varoitusta. Moni karkkilalainenkin yrittäjä sai yhdessä yössä takkiin valuuttalainojenvuoksi enemmän kuin pystyi kantamaan. Niin myös miesten makkarabisnes. Mutta elämän oli jatkuttava. Haasteet perunamakkaran kanssa jatkuivat - ja jatkuvat toivottavasti pitkään, jos asiakkaat eivät hienoa perinneruokaa hylkää.

– Tällä hetkellä emme ole lamassa, mutta nyt arvioidaan millä pelisäännöillä jatketaan. Kaikki on pelkkää peliä, ihmisten ollessa pelinappuloita. Suomalaisten pitää nyt pärjätä itseksensä, Vaske pohtii.

Henna Mitrinen



Muistatko jotain Wilhelm Haglundista?



Wilhelm Haglund toimi Pyhäjärven, Karkkilan ja Pusulan kunnanlääkärinä vuosina 1915-1948. Ja vielä lähes kymmenen vuotta senkin jälkeen sokeana eläkeläisenä. Hän oli myös tehtaanlääkäri potilainaan Högforsin tehtaan työväki. Tuona aikana Karkkilan sairaanhoidossa tapahtui paljon, ja siinä kaikessa Haglundin hyppyset olivat pelissä mukana. Saatiin oma paikallissairaala ja kunnalliskoti, kylään tulivat rokottajat, kättilöt ja terveyssisaret. Mieleltään sairaat saivat hoitopaikkoja Kellokoskelta ja keuhkotautiset Kiljavalta.

Albin Ericsson perusti Karkkilaan apteekin. Lea Haglundin ihmeellinen pora sai hammassärlyn katoamaan ilman pikeä ja lehmänlantaa. Nykyiset iäkkäät karkkilalaiset ehtivät olla Haglundin potilaina. Muistavat huuliparran alta kuuluneet tuhahtelut, otsalla kiiluvan peililampun ja taskussa heiluvan stetoskoopin. Ja kuumeittarin. Taudista riippumatta Haglund mittasi aina ensimmäiseksi kuumeen. Näin hän sai aamusta iltamyöhään jatkuvaan työpäivään klubitupakan mittaisia taukoja.

Nuoremmat karkkilalaiset ovat kuulleet hänestä juttuja. Hänestä ei ole paljon liikkeellä lääkäri-vitsejä, koska hän ei ollut luonteeltaan naurattaja. Mutta parantaja hän oli ja ihmisten auttaja, ja siitä kerrotaan. Aina avun ei tarvinnut liittyä lääketieteeseen. Riitti inhimillinen hätä.

Kirjoitan kirjaa Wilhelm Haglundista - tai oikeastaan Haglundin ajasta Karkkilassa. ...”Haglundin ajasta” puhutaan edelleen. Yritän kirjassani löytää syitä siihen, mikä teki tuosta ajasta niin ikimuistettavan. Toivon, että kirjan käsikirjoitus on julkaisukunnossa ensi syksyyn mennessä.

Tarvitsen kuitenkin lisää muistikuvia Haglundista – itse koettuja tai muilta kuultuja. Tarvitsen lisää myös valokuvia. Haglund teki ensimmäiset retkensä potilaiden luo hevoskärryillä, sitten moottoripyörällä ja lopuksi henkilöautolla. Löytisikö näistä ajopeleistä vielä valokuvaa? Tai mistä tahansa muusta Haglundiin liittyvästä? Sisäkuvia Nyhkälän vanhasta sairaalasta, Pitkälän kunnalliskodista, ensimmäisistä kättilöistä?

Toivon, että ottaisit minuun yhteyttä. Yhteystiedot ovat alla. Yritän myös järjestää joulun jälkeen Karkkilaan tapaamismahdollisuuden. Ajasta ja paikasta ilmoitan myöhemmin paikallisissa sanomalehdissä.

Juhani Silván
Yliopistonkatu 45 A 9
33500 Tampere
e-mail: juhani.silvan@kolumbus.fi
puh. 0400-973 027

Taas tavattiin tuttuja Haukkamäessä

Haukkamäki-tapahtumassa tavattiin tuttuja jo kolmattatoista kertaa. Toiset ovat olleet mukana jo vuosia, mutta aina löytyy myös niitä, jotka uskaltautuvat mukaan lystinpitoon ensimmäistä kertaa.

Iloiset joukot kokoontuivat jälleen heinäkuun ensimmäisenä lauantaina Fagerkullan Pakarille. Aika ja paikkahan ovat joka vuosi samat. Mukana oli Haukkamäen koulun entisiä oppilaita sekä monia muitakin. Koulupiireistä ja muista viis, kaikki mukaan rentoon joukkoon siis ensi vuonakin!

Tapahtuman ”äiti” Raili Kataisto oli toivottamassa väen tervetulleeksi. Musisoimaan olivat jälleen kerran saapuneet Pentti Ahola ja Jorma Koppainen, joka tulee aina Raumalta asti.

- Sääkin suosi tapahtumaa, kuten yleensä aina, ja kaikki näyttivät viihtyvän kuten ennenkin, Raili Kataisto iloitsi.

Mukana olleita oli yli kahdeksankymmentä, monilta eri paikkakunnilta. Väkeä oli ainakin Lopelta, Pusulasta, Nummelasta, Lohjalta, Espoosta, Helsingistä, Kirkkonummelta, Pornaisista ja ties mistä. Yksi onnellisista oli Anna Arosuo, joka on muuttanut takaisin Karkkilaan ja näki nyt ystäviään vuosikymmenten jälkeen. Mukana oli myös inkerinsuomalainen Albert Kirjonen. Hän ehti käydä vain vuoden Haukkamäen koulua, kunnes joutui lähtemään 1944 perheensä mukana Suomesta Neuvostoliittoon. Tätä nykyä hän asustelee taas Suomessa.

Ohjelma noudatteli tuttuja raameja yhteislaulun ja jutustelun merkeissä. Uusintana viime vuodelta oli tutustuminen saneerattuun Haukkamäen kouluun. Olihan niin moni edellisvuonna poissa olleista harmitellut sitä, että koulu jäi näkemättä. Koulun nykyinen rehtori Marja-Leena Väli-Klemelä oli tällä kertaa itse esittelemässä koulua kaikille halukkaille.

Ensimmäistä kertaa mukaan olivat uskaltautuneet myös karkkilalaiset Sinikka ja Jorma Alén.

– Aluksi olimme vähän sivustakatsojia, koska tapahtuman kulku oli meille vieras. Vähän jännittikin, mutta nyt kun on alkuun päästy, ei

kyllä lopeteta, vaan mennään mukaan ensi vuonakin, Sinikka vakuuttaa.

Hänet yllätti iloisesti Tampereelta tapahtumaan mukaan tullut tyttökaveri, jonka kanssa oli tavattu viimeksi vuonna 1972. Siksipä muisteltavaa riitti. Tytöt olivat olleet ystäviä niin koulussa kuin vapaa- ajallakin.

- Joten en todellakaan käynyt tapahtumassa turhaan, Sinikka huokaisee.

Mutta kyllä sai Jormakin kokea jälleennäkemisen riemua, mutta ei vielä riittävästi.

- Moni kiva juttu jäi vielä kertomatta ja kuulematta, Jormakin myönsi.

Sinikka on käynyt Haukkamäen koulua toisesta kuudenteen luokkaan ja Jormakin Nyhkälän koulun palon vuoksi jatkoluokat. Pariskunta tapasi monta tuttua tapahtumassa, mutta intoutui osallistumaan lauleluihin ja moni ystävä menneiltä vuosilta jäi vielä tervehtimättä. Onneksi seuraavaan kohtaamiseen ei ole enää vuottakaan!

Ensi vuona kannattaa tulla mukaan tietysti senkin vuoksi, että pikkulinnut ovat laulaneet, että itte Öhmanska (Milla Laaksonen) ehtisi kiireiltään ja kyläreissujensa välissä tulla kertomaan juttuja museoalueen pihapiirin tapahtumista.

Haukkamäen koulupiirin tapahtumista kirja?

Tilaisuudessa Risto Nurmi esitti aatteen, että olisi hyvä kerätä koulupiiriin (johon kuuluivat Haukkamäki, Fagerkulla, Haapala, Vattola, Lemmoi, Kylmäkorpi ja Vanhakylä) ihmisten muisteloita aina kirjaksi asti. Ihan niitä samoja, joita tapahtumassa on kerrottu kaverille jos toisellekin vuosien varrella. Niin kauan kun kertojia on. Monta hyvää tarinan kertojaa ja muisteloita on jo menetetty iäksi.

Pienempi ydinjoukko voisi sitten ryhtyä aineiston kokoajaksi.

Jutut ja muistelot voisi lähettää Raili Kataistolle sähköpostiosoitteeseen raili.kataisto@gmail.com tai kirjoittaa osoitteeseen Raili Kataisto, Perkantie 17,03600 Karkkila.

Henna Mitrunen

Lyseolaisia, SS-miehiä ja polkupyörän arvoitus (Osa 2)

Helsinki 25 p. maaliskuuta

Rakas Äitini

Nyt lähestyn minä Teitä näillä muutamilla rivillä ja saan tiedä antaa, että olen hyvin voinut ja samaa myös toivon teillekin.

Minä olin Lindbergin luona hakemassa niitä paperia, mutta oli ne jättänyt ne sinne Högforssiin Brubergille, kai ne sieltä jo on joutuneet kotiin. Me saadaan pääsiäislomaa vasta 29 päivä. Lähettäkää tee sitte joku vastaan tuorstaina edellä pitkäperjantaita. Käskekä vaikka liistoin Akei tulemaan vastaa etten mä vaan jää ilman hevosia. Ei sieltä tahdo saada mistään, eikä mulla ole rahaakaan kun täytyi antaa laittaa vähä kenkiä ennen kun kalossit ostin, kun ne oli niin paljo kallallas, olisi tulleet kohta kalossit pahaksi.

Me olemme jo muuttaneet tänne Lapinlahden kadulle, tänne hautausmaan syrjään. Kyllä täältä on vähän pitempi matka kouluun, mutta kyllä se siinä samassa menee vaikka se vähän pitempikin on. En minä täältä nyt muuta tiedä. Terveisiä käskivät Heinoksetkin sanomaan teille ja sitä samaa toivon minäkin, ei muuta kun hyvästi ja voika hyvin, sitä toivoo

Kustaa Lindstedt

Helsingistä 13 p. Toukokuuta 1898

Rakas Äitini

Nyt lähestyn minä Teitä näillä muutamilla rivillä ja saan tiedä antaa, että olen hyvin voinut ja samaa toivon myös Teillekin.

En minä tierä nuukaa koska meitin koulumme loppuu, mutta kai se loppuu ensi keskiviikosta viikko. Niin kirjoittaka tee minulle millä tavalla minä täältä tulen, jos minä tulen juna taikka jos täytyy tulla hevosella. tuumika nyt siellä kotona kuinka minä tulen. Jos minä tulen asemalta niin toimittaka joku vastaan jos ei Näröin kanssa pääse.

Käskekä kraatarin tekemään minun vaatteeni, että ne ei vaan jäis yli eksaamin. Antaka sen miehen joka tuo minun vaatteeni, tuora minulle vähän rahaa, että minä saan antaa vähän tuliaisii kotia vaikei muuta ni 5 mk.

Tuottaka vähän viinaa, että minä saan antaa vähän tuliaisii enoille ja muille. Ja minä ostin jo

net hauvenkoukut. Ei muuta kun hyvästi ja voika hyvin. Sitä toivoo

Kustaa Lindstedt

Tukkukauppias Karl Winberg kirjoittaa Kustaan äidille:

Helsingissä päivä lokakuu 1898

Rouva Sofia Lindstedt

Täten minulla on kunnia ilmoita niistä *pillinpäistä. että niitä ej voi saada nytt heti ennen kun muutaman viikon pärast niillä on niin kiirummiten työtän kansa että ej on aikaa noukia vaan Rouva tahto odottaa niin kyllä minä varman toimitan kuin lupasin rouva voi kirjotta eli lähettää sanaan minulle jos niin että ei nytt kohta tarvitse ja jos Rouva varto siks kun ne saavat.

Kunnioituksella

Karl Winberg

* tarkoittanee merikortteen päitä, joita "herrasväki" käytti patjan täytteenä

Kääne...

Huom

Koska minä on saanut sisään kaunista pöytä lampuja tahdon ilmoittaa että jos Rouvall on tarvissa niin minä myyn oikein huakella 24 markkaa tusina hyvä sydän kansa ja lasinen kuupa 6 *linjasia myöskin on 10 linjan isompia 32 mark. tusina jos Rouva tahto niin lähetän mallia

Sama

* Vanha venäläinen mitta, 1 linja = 1/10 osa tuumaa.

Helsingissä 12 päivä Marraskuu 1898

Rouva Lindstedt

Tässä lähetän laskuja ja saan ilmoittaa että kliistramatonta vatia eli pumpulia ei löyty kellä varastossa vaan heti kun saapu niin kyllä toimitan myöskin tahdon huomautta niistä jauhoista kun minä lähetin miehen kansa yksi säkki maliksi että jos Rouva luule tekeväs kaupansa niin ottakaat enempi koska kuuluvat nousevan hintaa tänän viimeistä on ulkomaan jauhot nousu sokurit on myöskin kun Rouva jo vissin tiätäkin on myöskin nousu

Ystävällisesti

Karl Winberg

sokurit on myöskin kun Rouva jo vissin tiätäkin on myöskin nousu

Ystävällisesti

Karl Winberg

Helsingissä 25 päivä Marraskuuta 1898

Rouva Sofia Lindstedt

Koska joululähesty ja kun tiedän että tule se aikaa kun kuivia kaloja myydään niin on minulla kunnia ilmoittaa että minä olen saanut sisään hyviä kaloja ja hinta on myöskin helppo tahdon kirjan kautta ilmoittaa että ej rouva huali muualta hakea.

Kunnioituksella

Karl Winberg

Kahvia minä tahtoisin myöskin lähettää vaan ehkä se on parempi että odotan siksi kun Rouva tulee kaupunki syystä kun olen saanut niin monta uusia lajia sisään

K W

Karl Winberg oli tukkukauppias, joka kävi kauppaa maakauppiaiden kanssa. Miehen Suomen kielen taito ei ollut kehuttava, mutta kauppa kävi ja sehän oli tietysti pääasia. Liikkeen osoite oli Konstantininkatu 29 (Nykyisin Laivanvarustajankatu).

Kustaa kirjoittaa jälleen äidilleen ja polkupyörä aiheuttaa pojalle huolta. Myöhemmin selviää miksi pyörä on pojalle niin tärkeä:

Helsinkistä 27 p. Marraskuuta

Rakas Äitini

Nyt lähestyn minä teitä näillä muutamilla rivillä ja saan tiedä antaa että olen hyvin voinut ja samaa toivon myös teillekin. ja kiitoksia paljon siitä kirjeestä ja rahasta jonka sain eilen. Minä kävin jo eilen Hildenin tykönä ja kyllä sielä on se toinen pyörä ja kyllä se sen antaa samalla hintaa, mutta siinä on vähän vikaa, sen on toinen kummi rikki ja vuotaa ilmaa, mutta kyllä hän sanoi, että minä saan sen vierä laittaa, että hän maksaa, mutta en minä tierä jos minä tästä huolin ennen kun minä nyt menen katsomaan jos se muuten on ehjä ja jos minä tykkään siitä. kyllä Hildeeni sanoi, että kyllä minä saan sen tulla ottamaan joku päivä, mutta ei sillä ole täällä tilaa eikä siellä Hilteenilläkään. En minä tierä sitte

mitä minä teen sen kanssa. Kun minä nyt näen mimmonen se on, niin jos minä toisin sen jouluna maalle sitte kun minä tulen ja sitte kun se on laitettu. Junassa se tulis niin hyvin kun sillä olisi sitte vaan iso reki kun mua tulee ottamaan. Tuumika teikkin nyt siitä asiasta ja käsketä sitte Lindforssin kirjoittamaan jos minä sen tuon taikka mitä. Kyllä sen täälläkin saisi vierä simmotteen paikkaan missä niitä pidetään yli talven, mutta se maksaa 8 mk, mutta ei sitä rahaakaan juurviittis pilanpäin heittää simmottiin. Ei täällä enää sovi ajaa polkupyörällä. täällä on jo lunta vaikka kylmar se pois menee kun rupi vettä satamaan ja kylmar siel maallakin on jo talvi tullut ettei siellä enää sovi ajaa. Ommar kun minäkin olisin nyt maalla niin ehkä pääsisin hautajaisiinkin koska sieltä Närölta on kuollut poika, lujin tässä sanomalehtistä ja se pruuikin valamestari. Nyt ei ole sitte kun kolme viikkoo kun me käydään koulua. En minä tierä viel milloinkaa koulu loppuu, mutta kyllä minä kirjotan sitte kun saan tietää. Käsketä nyt Lindforssin kirjotta jos minä tulen junassa tai maata myöten. En minä juurviittis maata myören tulla kun on niin kylmä, kyllä se olis junas parempi. Ei nyt muuta tällä kertaa kun sanoka nyt terveisiä Lindforssille ja kaikille, voika hyvin ja eläkä terveenä ja kaikin puolin hyvin. Sitä toivoo

Kustaa Lindstedt

Heinoska käski teitin sanomaan sille Ekholmiskalle jos hän lähetäis edes yhden kirjeen kun täältä on lähetetty niin monta eikä sieltä lähetettä vastausta.

Jälleen tulee muutama ”liikekirje” tukkukauppialta Wattolan maakauppiaille:

Helsingissä 6 päivä Joulukuuta 1898

Rouva Sofia Lindstedt

Täten on minulla kunnia ilmoittaa että olen lähettänyt 10 säkki kultamitalijauhoja Korpin asema Rouvalle vastaan otettavaksi samat kun Rouva tilaisin täällä ollessain marraskuun aikana pyydän anteeksi että ovat viipynet niin kauan vaan vasta eilen tulivat sisään

Kunnioituksella

Karl Winberg

Abti Lindstedt

(jatkuu seuraavassa numerossa)

Venäläisten Vierailu

*-Mit on savua tuolla
patsabata paksunlaista
omituista, kieppuvaista
korven taitse nousemassa,
tsubnan taivaalle takomaa?
-Käännäbän kone toveri,
vilkaistaanpa ilmiötä.
Laita lintu liitämähän,
Matalalta saapumahan,
Yllätämme linnoitukset,
suomibandiitin poterot.*

*Pitimissä pommit roikkui,
Luodit vyössä valmihina
Ampujan jo sormeilla
Aseen kylmän liipaisinta,
Pommilastin laukaisinta
Sotaleirin tuon tuboksi,
Sotilaiden kuolemaksi.*

*Saapui lintu jo lähelle,
savupatsaan paikkeille.
Tarkastellen tähtäimensä
Silmät kurtuille kuristi.
Vaan mikä oli näkymä-
Hätkähtivät häijyt miehet,
Silmät kieppuivat kallosissa,
Sameni näköelimet,*

*Pääsi jätkiltä älähdys:
Linnahan oli lumesta
Lasten pienten laajentama,
Monta päivää lie kasattu.
Vilkkuivat valot sisällä,
Savu tuprus tornisesta.*

*Kuului käsky kapteenilta,
Ettei pommeja hukata,
paukutella luotiloita.
Omat lapset Moskovassa,
Samanlaiset sankarimme,
Rakentavat linnojansa
Lumestakin lie samasta,
Saman taivon kannen alla.*

*Kajabutti linnanvahti,
Karjas vouti kartanolta
Selästä lumihevosen,
Orhin oivan ohjaksilta:
- Kuuluu kaukainen jyrinä,
venäläisiä tulossa!
- tuli heti sammuksibin
savuttaja saakelinen !*

*Alkoi hirmuiset säpinät,
Kiljuvaisilla vipinät
Halkotulta sammuttaissa.*

*Linnan lumiholvistossa.
Tuprus liekki hurjemmasti
Lunta siihen survottaissa,
pubkui ilmaan tornin höyry
kiemurrellen taivahalle
vaikerrellen pakkassäässä.*

*Ryntäsi ulos hovista
Lapsilauma kartanolle,
Sinne tänne säntäilivät
Pakopaikkaa etsiskellen,
Loikkien lumiojibin.*

*Kaunibisti kaarrettuaan
yli linnan lintu liiti
vaaputellen siipiänsä.
Häipyi kauas Vironmaalle
tiputellen pommejansa
korven synkeän sylibin.
Piisas nauru lentäjille,
Ilmavoimain sankareille
Linnoituksen ylläköstä.*

*Selvis lapset pälkäbästä,
ottaen opiksi tuosta
savusta ja nuotiosta,
venäläisten vierailuista.*

Jaakko Ahopalo

Jaakko Ahopalo on kirjoittanut tämän runon omasta lapsuuskokemuksestaan seitsemänkymmenen vuoden takaa. Oli talvisodan aika vuonna 1939.

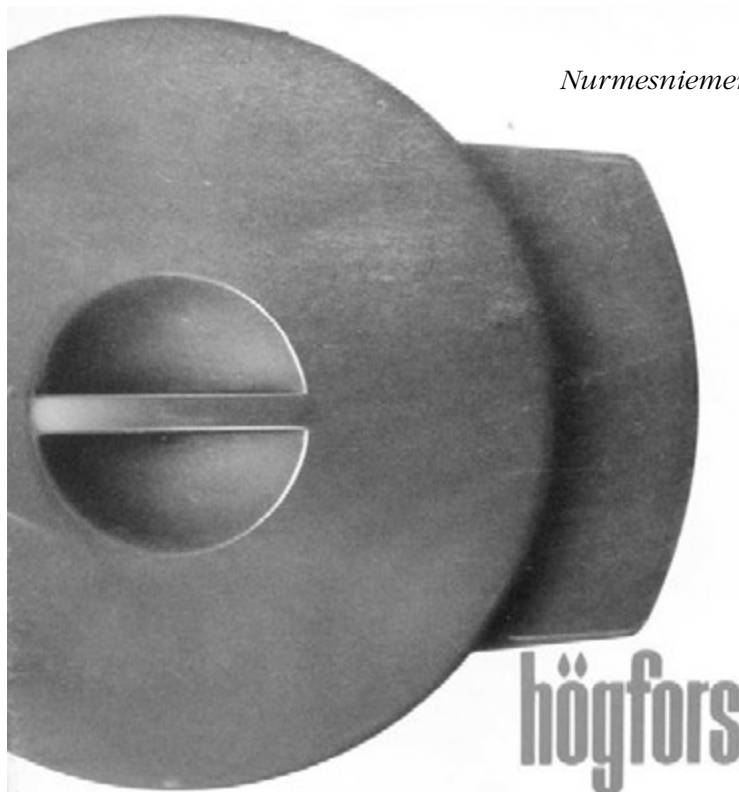
Haluamme tämän runon myötä kunnioittaa ja kiittää kaikkia niitä miehiä ja naisia, jotka puolustivat maatamme ja rakensivat meille jälkipolville hienon isänmaan.



Jaakko Ahopalo lausui oheisen runonsa Ilmari Huitti- säätiön kokouksessa Lempistön tilalla maanantaina 1.12.

Kuvassa lausujan lisäksi Paanun tilan emäntä Kyllikki Laitinen, Martti ja Sinikka Ericsson sekä Sirpa Brofeldt.

Liedeltä pöytään – Suomalaisia design-talousvaluja



Nurmesniemen esite vuodelta 1968.

Karkkilan museossa on ensi kesänä esillä otsikon mukainen näyttely. Näyttelyssä esitellään 1950-90'-lukujen design-talousvaluja, jotka on suunniteltu ja valmistettu suomalaisvoimin. Ansaitsemansa huomion saavat myös vanhemmat padat ja pannut, joiden mallit ovat Suomeen kulkeutuneet ulkomailta. Näyttelyn esineitä ovat olleet muotoilemassa Suomen eturivin muotoilijat: Timo Sarpaneva, Antti Nurmesniemi, Heikki Orvola, Nanny Still ja moni muu.

Näyttelyn patoja ja pannuja on valmistanut Rosenlew, Högfors, Wärtsilä, UPO ja Hackman. Omien talousvalujen suunnittelun aloitti ensimmäisenä Rosenlew 1950-luvulla talon sisäisen suunnittelija Raimo Simulan johdolla. Pian kuvioidiin tuli mukaan Timo Sarpaneva, jolta valmistui useita klassikkotuotteita. Samoihin aikoihin Högforsin tehtaalla talousvalujen suunnitteluun uppoutui Antti Nurmesniemi. Sekä Högfors että Rosenlew luopuivat talousvaluista 1970. Perinnettä jatkamaan ryhtyivät sekä Wärtsilä että UPO. Jälkimmäinen tehdas turvautui tehtaan si-

säisiin suunnittelijoihin, mutta Wärtsilä kaappasi itselleen Nurmesniemen sekä Heikki Orvolan. Hackman aloitti omien talousvalujensa teettämisen 1980-luvun puolivälissä entisessä Wärtsilän valimossa Pietarsaassa. Nanny Still suunnitteli Hackmanille paistinpannun, josta tuli viimeinen suomalainen talousvalujen klassikko. Wärtsilä lopetti talousvalutuotantonsa 1984 ja reilua vuosikymmentä myöhenin myös UPO. Samaa aikaan Hackman oli siirtänyt omien esineidensä valmistuksen ulkomaille, jolloin DESIGN talousvalujen aikakausi Suomessa päättyi.

Högforsin tehdas hallitsi Suomen talousvalu-markkinoita 1800-luvulta lähtien aina 1950-luvulle saakka. Tuolloin kova kilpakumppani Porin Konepaja, josta oli 1930-luvulla tullut osa Rosenlew-konsernia, pyyhkäisi armotta ohi. Sillä aikaa kun Högfors turvautui vanhaan mallistoonsa sekä lanseerasi joitakin ruotsalaisen Husqvarnan tehtaan talousvaluja omissa nimissään markkinoille, Rosenlew karsi kovalla kädellä vanhaa mallistoa ja satsasi tosissaan kotimaisiin muotoilijoihin.

Rosenlewin ratkaisu oli oikea, sillä 1960-luvulle tultaessa se oli suorastaan ylivoimainen Högforsin nähden talousvalumarkkinoilla.

Yritystä Högforsin tehtaalta ei kuitenkaan puuttunut. Antti Nurmesniemen kuparisankapata tuli markkinoille 1959 ja seuraavan vuosikymmenen alussa lanseerattiin kaksi erilaista astiasarjaa. Samaan aikaan valmistettiin myös vanhempaa mallistoa, mikä söi kapasiteettia Nurmesniemen padoilta. Kysyntää Nurmesniemen esineille oli koko ajan enemmän kuin oli mahdollista valmistaa. Kysyntää olisi eittämättä lisännyt myös se, jos tehdas olisi markkinoinut Nurmesniemen astioita. Tehtaan omaan kuvastoon päätyi kuitenkin vain kuparisankapata. Nurmesniemi halusi itse hoitaa tuotteidensa markkinoinnin, mutta kuvasto, todella komea sellainen, ilmestyi vasta 1968.

Kulminaatiopiste Högforsin talousvalutuotannossa tuli vastaan 1968, kun Nurmesniemi suunnitteli uuden keittoastiasarjan. Tuotteiden valmistaminen olisi kuitenkin vaatinut panostusta uusiin koneisiin, mutta siihen tehtaan johto ei halunnut ryhtyä. Näin uusi astiasarja jäi suunnitelman tasolle.

Syitä tähän oli useita. Suuri syy oli ammetuotanto,

joiden kysyntä ylitti jatkuvasti tehtaan valmistuskapasiteetin. Ammetuotantoon siis panostettiin ja niinpä 1970-luvun alussa valmistui peräti 50 000 ammetta vuodessa. Samaan aikaan tehdas suuntautui entistä enemmän tilausvalujen valmistajaksi, mutta niidenkään valmistukseen resurssit eivät tuntuneet riittävän; tehdas mm. menetti pari isoa tilausta muille valimoille. Ratkaisu oli se, että omaa tuotantoa karsittiin rankasti. Pesuveden mukana menivät vuonna 1970 perinteikkäät liedet, kamiinat ja viimein myös padat, joita oli tehtaalla valmistettu liki 150 vuotta.

Jälkeenpäin on helppo kritisoida ratkaisun oikeellisuutta. Lamasta alettiin puhua jo 1971 ja se näkyi välittömästi tilausvalujen saannissa. Suurempi isku koettiin pari vuotta myöhemmin energiakriisin myötä, kun asuntohallituksen uusien ohjeiden mukaan amme tuli korvata vähemmän vettä vievällä suihkulla. Viimeiset Högfors-ammeet valmistuivat 1977. Tällä välin myös Rosenlew oli joutunut luopumaan talousvaluistaan tuotantoteknisistä syistä. Markkinoilla olisi siis ollut tilaa. Högforsilla olisi ollut jo valmiina tunnettu ja myyvä brändi, mutta sen sijaan markkinarakoon tarttuivat Wärtsilä ja UPO suurella menestyksellä. Högforsin johtajat eivät voineet kuitenkaan olla selvänäkijöitä. Ratkaisu talousvaluista luopumiselle vuonna 1970 vaikutti monella tapaa oikealta.

Vaikka talousvalujen teko on Suomessa loppunut, on jäljellä hieno perinne ja upeat esineet. Niitä Karkkilan museo ylpäänä esittelee 14.5.-29.8.2010. Samaan aikaan ilmestyy aihetta käsittelevä kattava tietokirja. Karkkilan jälkeen näyttely on esillä Porissa Rosenlew-museossa, minkä jälkeen siitä tehdään kiertonäyttely.

Ihan vielä kaikki ei ole valmiina. Joitakin esineitä puuttuu eikä lisätietokaan olisi pahitteeksi. Jos jollakulla on tietoa Högforsin talousvalu-tuotannosta, ottakoon rohkeasti yhteyttä museon henkilökuntaan (09-4258 3673, janne.viitala@karkkila.fi). Vielä ehtii!

Kokoelmistamme puuttuu vielä toistaiseksi Nurmesniemen suunnittelema vohvelirauta, joka tuli markkinoille 1968. Sitä ei siis kovin kauaa ehditty valmistaa. Sellaisen kovin mielellämme esittelisimme museovieraillemme. Museo siis etsintäkuuluttaa kyseisen esineen oheisen kuvan avulla.



Etsintäkuulutettu vohvelirauta.

Janne Viitala

Äitienpäivä vai lähetysjuhlat?



Esittelen erään vanhan valokuvan, josta kaipaankin lisätietoja. Kuva on otettu Airolan koulun portailla Haavistossa vuosien 1932-1933 paikkeilla. Kyse on joidenkin tietojen mukaan lähetysjuhlien osallistujista otetusta ryhmäkuvasta, alarivissä äärimmäisenä oikealla istuva mieshenkilö olisi juhlilla puhumassa ollut lähetysaarnaaja. Vai olisiko kyseessä kuitenkin äitienpäivä? Kuvassahan on lähes pelkästään naisväkeä, joista useimmille on laitettu kukka rintaan, kuten äitienpäiväjuhlissa tuohon aikaan oli tapana. Kuvassa on lähinnä Airolan kulman ja "Kuanion" emäntiä, joista useimmat on tunnistettu.

Eturivissä istuvat vasemmalta Airolan emäntä Fanny Airola, Jaakkolan emäntä Matilda Halén, Ojalan vanha emäntä Niina Sundström, tunnistamaton, Nikulan vanha emäntä Erika Nikula ja äärimmäisenä oikealla mahdollisesti juhlissa puhumassa ollut lähetysaarnaaja.

Fanny Airolan takana on Kärjen emäntä Hilda Sundström. Matilda Halénista kaksi riviä taaksepäin seisoo vaaleassa puvussa Nyhkälän kansakoulun opettaja Minne Hietala, jonka takana on Maria Tallgren. "Talkreenskan" oikealla puolella on Sipolan emäntä Fiina Laakso, jonka vieressä on Ali-Stenbackan emäntä Helmi Sohlman. Hänen takanaan on mahdollisesti "Ilolan Tilta", Matilda Sandroos.

Ylärivissä äärimmäisenä oikealla on Helmi Salo, jonka edessä seisoo valkokauluksisessa puvussa

Mikkolan emäntä Iida Laine, jonka oikealla puolella on mahdollisesti Elina Vikgren, vasemmalla puolella puolestaan mahdollisesti Niemelän emäntä Hilda Laakso. Mikkolan emännän alapuolella on Yli-Stenbackan emäntä Hilda Granqvist. Ylärivissä äärimmäisenä vasemmalla on luultavasti Ojalan emäntä Maria Sundström, hänestä oikealle luultavasti Uudenmäen emäntä Miina Aaltonen ja hänen vieressään Vehmaan emäntä Elsa Salo.

Kuvassa olevista lapsista lähes kaikki on tunnistettu. Tunnistamattomista henkilöistä osa saattaa olla esimerkiksi varsinaisen Haaviston koulupiirin puolelta tai naapurikylästä Vihtijärveltä.

Vielä lähemmäs kahdeksankymmentä vuotta sitten väkeä vielä riitti näillä "asutukseltaan vähäisillä" seuduilla. Kuriositeettina mainittakoon, että koulun seinässä näkyvä vakuutusyhtiö Suomen mainoskyltti kertoo opettaja Lennart Paappasen sivutoimesta yhtiön asiamiehenä.

Onko sinulla tietoja kuvasta? Vaikuttaako kukaan tunnistamattomista tai epävarmoista henkilöistä tutuilta tai herättääkö kuva muuten muistoja? Kuvan tiimoilta voi ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen, 050-5644720 tai sähköpostitse matti.maki@hotmail.com.

Matti Mäki

Maaseutunaiset esittelivät maakuntien perinneruokia

Maaseutunaiset eli entiseltä yhdistysnimeltään Maatalousnaiset, ottivat vuoden 2002 alussa käyttöön uuden nimen. Nimenvaihdoksen tarkoituksena on ollut alentaa kynnystä liittyä mukaan yhdistykseen. Aiemmin nimi antoi sellaisen vaikutelman, että pitäisi olla tilallinen voidakseen olla jäsen. ”Maaseutuhenkisyys riittää”, yhdistyksestä valotetaan.

Vireä yhdistys tempaisi tällä kertaa esittelemällä maakuntien perinneruokia sekä tutustuttamalla niiden saloihin. Kotiseutumme perinneruokiin, perunamakkaran ja piimäjuuston lisäksi, kuuluu Inכוןpuuron nimellä tunnettu perunapuuro. Myös imellytetty perunalaatikko sekä porkkana- ja lanttulaatikot kuuluvat perinneruokiimme.

Inכוןpuuro
2 l perunoita
1 1/2l vettä
1 tl suolaa
4 – 6 dl ohrajauhoja

1. Keitä kuoritut perunat pehmeiksi. Kaada vesi talteen ja murskaa perunat.
 2. Sekoita vesi soseeseen ja vispaa voimakkaasti samalla sirotellen ohrajauhot puuroon.
 3. Keitä puuroa 45 minuuttia mielellään silloin tällöin vispaten.
- Puuro on maukasta juuri keitettynä, mutta myös paistettuna. Jauhoina voidaan käyttää myös ruisjauhoja. Tällöin keittoaika on pidempi.

Karjalasta tulleita herkkuja olivat sitten kaurakiisseli, hapanlohko ja tietenkin suureen suosioon meilläkin nousseet karjalapiirakat. Muita Maaseutunaiosten esittelemiä eri maakuntien perinneruokia olivat piimävellä, pohjalainen juhannusjuusto, ohraryynirieska, Euran rinkelät, sultsinat, mustikkakukko eli räntänä sekä kampanisut.

Jos nämä herkut herättävät muistoja tai kysymyksiä, Maaseutunaisilta saa varmasti tietoa ja vaikka reseptin.

Henna Mitrinen



Mukana Maaseutunaiosten perinneruokakurssilla olivat Aada Akkanen, Rauni Akkanen, Aira Valonen, Anja Tikkanen, Leena Kytö, Irene Brofeldt, Riitta Leino, Helena Velin, Pirkko Saarni, Aune Pyhäjoki, Annikki Velin, Tuire mäki, Hannele Ranta, Hanna Keränen.



Kurssin päätteeksi päästiin tietysti maistelevaan valmistuneita herkkuja.

Vieraisilla Pusulan puolella, Ikkalan Kokilla

Sovin treffit Kokin emäntä Sirkka-Liisa Leinon kanssa postikorttikirjan tiimoilta. Kuvitellen pyöreän esiliinaisen punakan ja puuhakkaan emännän. Vastaani tuleekin pirteä upea nykynainen, mutta myös varsin puuhakas. Entinen vantaalainen kauppias on omistautunut kunnostamaan jo lähestulkoon menetetyn kotitilansa vanhan päärakennuksen, onnistuen siinä loistavasti. Taas tuli pelastettua pieni pala historiaa sekä paikallista kulttuurimaisemaa.

Sirkka-Liisan lapsuuden perheeseen kuuluivat Olavi ja Anna-Liisa Saraston lisäksi kolme tytärtä ja kolme poikaa. Sitä ennen talon isäntänä ja emäntänä häirivät Olavin vanhemmat Juho ja Sanni Sarasto. Heitä ennen Juhon vanhemmat Felix ja Aurora Sarasto. Sekä vielä sukupolvi taaksepäin mentäessä Felixin isä Henrik Sundman joka vihittiin Kristiina Hinderbergin kanssa.

Sundman osti talon vuonna 1833. Hän toimi Högforsin tehtaan kirjanpitäjänä. Kun tehdasta ei vielä ollut, sijaitsi sen paikalla mylly, jonka myllärinä toimi Elias Hinderberg. Kulonsuonmäen rautamalmin löytymisen johdosta ruukille sopivaksi rakennuspaikaksi haluttiin juuri kyseinen alue. Paikalla sijaitsee tänä päivänäkin pienestä ruukista alkunsa saaneet, nykyisin Componenta Oyj:n omistamat tehdasrakennukset.

Myllärillä oli tytär josta tuli siis vaimo Henrik Sundmannille. Talon nimeksi oli vakiintunut kuitenkin Kokki jo kauan ennen tätä. Perimätieto kertoo, että joskus 1540-luvulla Hämeestä Lem-



päälän Kokin Talon poika Antti oli tullut asuttamaan tilaa. Ensimmäinen osa nykyisestä päärakennuksesta oli rakennettu ainakin jo 1700-luvulla.

Päärakennuksessa on sijainnut myös kestkieväri 1600- ja 1700-luvuilla. Järjestihän Sirkka-Liisan äiti Anna-Liisa Sarasto rakennuksessa aikoinaan, 1960- 70-luvuilla pitopöytä sunnuntaisin. Monet muistavat vieläkin maukkaat perinneruoat ja pitoherkut.

Päärakennuksen toinen siipi on rakennettu 1885 ja siellä sijaitsee nykyisinkin mm. keittiö.

Lasten jätettyä kotitilan sekä monien eri vaiheiden jälkeen, vanhempien

muutettua, oli päärakennus jäänyt kylmilleen. Pihapiirissä sijaitsevaa nk. syytinkirakennusta on myös käytetty aina asumiskäyttöön. Niinpä Olavi ja Anna-Liisa halusivatkin rivitalo-asumiskokeilun jälkeen muuttaa takaisin tilalle, nyt edellä mainittuun syytinkirakennukseen. - Taisi pihan ja tekemisen puute aiheuttaa isälle halun muuttaa takaisin, Sirkka-Liisa tuumii.

Leinojen oli taas tarkoitus muuttaa myöhemmin Vantaalta Helsingin keskustaan, mutta toisin kävi. Oli tullut aika päättää luopuuko Saraston suku kotitilasta kokonaan vai löytyykö tilalle jatkajaa. Joka tapauksessa jotain olisi tehtävä.

– Vaatii kansalaisrohkeutta ostaa tämä, tokaisi kiinteistövälittäjäkin. Pertti oli katsellut kattoon ja totesi, että puuta se vaan on, Sirkka-Liisa muistelee tilannetta.

Anna-Liisa Sarasto kuoli 2003 ja Leinot muuttivat tilalle 2004. Remontti aloitettiin hiljalleen, ensin alkaen katosta ja sittemmin tahti kiihtyi. Pertti

Leino oli kätevä käsistään niin myös Sirkka-Liisakin.

- Lateksin raaputtaminen oli työlästä hommaa. Isän muutettua vanhainkotiin vuoden 2003 kesäkuussa, talon ulkopuoli oli saatu kuntoon, Sirkka-Liisa muistelee.

Pertti menehtyi 2006 vaikeaan sairauteen. Sisätyöt jäivät pahasti kesken, keittiön katto ja seinien levytys sekä panelointi. Murheen keskellä Sirkka-Liisa kokosi voimansa ja päätti jatkaa unelman rakentamista loppuun yksin. Toki muu perhe, poika ja tytär, tulivat nyt avuksi. Vaikka remonttihommat eivät olleetkaan heille aiemmin tuttuja. Mutta tutuiksi tulivat, niin paljon työtä oli jäljellä. Lattiahommia ja muita isompia asioita varten palkattiin paikallisia rakennusmiehiä avuksi.

Sirkka-Liisa kertoo hauskan tapahtuman noilta ajoilta. Pojan pojalta Emililtä oli kerran loputtomalta tuntuvan remontointirupeaman aikoihin kyselty päiväkodissa, että mitä isäsi tekee työseen? Pääasiassa hän on rakennusmies. Mitä Tiina-tätisi tekee? Maalaa. Maalaako hän kenties tauluja? Ei, hän on opettaja, oli Emil valottanut. Ja isänsäkin on ammatiltaan blues-muusikko.

Nykyisin Leinojen kätten jälkiä ovat saaneet ihastella muutkin kuin ystävät ja sukulaiset. Rakennuksen huoneet on sisustettu eri aikakausien huonekaluilla ja tyyleillä. Pääsaliin mahtuu kerralla jopa neljäkymmentä henkilöä istumaan. Kokilla on pidetty kyläjuhlia, runoilta, häitä, hautajaisia ym. tapahtumia omien juhlien lisäksi.

Onpa Sirkka-Liisan vanhoja asiakkaitakin käynyt Ikkalan Kokilla vieraisilla, ihan linja-autolastillinen. Tiloja voikin vuokrata yksityistilaisuuksiin. Astioita löytyy 80 hengelle.

Rakennusten keskelle jää kaunis iso suojaisa pihalue. Ja kaikki tämä keskellä kaunista, kumpuilevaa pusulalaista maalaismaisemaa. – Seutulan kylässä Vantaalla oli lehmiäkin, mutta ei täällä maalla vaan, Sirkka-Liisa kertoo nauruen.

Karjaa Kokin tilalla oli vielä 1950-luvulla. Nyt vuosien varrella, lasten syntymien kunniaksi istutetut koivut muodostavat kutsuvan kujan, toivottaen vieraat tervetulleiksi uutta loistoaan elävään Kokin taloon.

Henna Mitrinen



Huomisen varjot- romaani kuvaa inkeriläisperheen elämää Karkkilassa

(Osa 1)



Reijo Koijärvi

Kannonkoskella asuva Reijo Koijärvi on kirjoittanut faktaa ja fiktiota sekoittavan romaanin *Huomisen varjot*, joka kuvaa inkeriläisperheen taivalta pois sodan jaloista, aina uusiin kotikyliin, Karkkilan kautta aina Kanadaan saakka.

Romaani sai alkunsa Koijärven ystävän kertomuksesta elämästään. Alun perin inkeriläisperhe sijoitettiin sota-aikana Nurmijärvelle, josta matka kuitenkin suuntautui Karkkilan Fagerkullaan. Kotiseutuyhdistys julkaisee tulevissa lehdissään otteita Koijärven romaanista.

Eräänä aamuna Risto huomasi takanaan lähestyvän linja-auton puskevan ylös Kartanon mäkeä. Hän havahtui huomattessaan auton tuulilasin yläpuolella linjamaininnan, josta hän erotti sanan Karkkila.

Paikkakunnan nimi iskeytyi sähköiskun tavoin hänen aivoihinsa: siellähän sijaitsi pehtorin ilmoittama oppikoulu. Sinne voisi päästä linja-autolla, mikäli autovuorot olisivat sopivia. Tosin päivittäinen kulkeminen ei olisi helppoa ja se maksaisikin paljon. Kotimatalla hän ei pystynyt muuta ajattelemaan.

Hänen täytyisi päästä käymään Karkkilassa. Valitettavasti hänellä ei ollut mitään todistuksia, koska ne olivat aikoja sitten kadonneet jäljettömiin. Lopulta vanhemmat olivat hyväksyneet Riston ajatuksen. Hän päätti tehdä matkan Karkkilaan polkupyörällä uskoen saavansa sen joltakin tultalta lainaksi.

Suurin toivein hän lähti polkemaan kirkkaana talviaamuna kohti Karkkilaa. Ajatuksiin pyrki pakosta nousemaan myös pelko epäonnistumisesta.

Yhteiskoulu sijaitsi torin laidassa. Vahtimestarilta hän sai tietää kanslian ja opettajien huoneitten sijaitsevan rakennuksen toisessa kerroksessa. Hieman arkaillen hän koputti rehtorin huoneen auki olevaa ovea astuen sisälle. Työpöytänsä ääressä istuvan miehen hän oletti olevan koulun rehtorin.

Risto esitteli itsensä ja kertoi asiansa. Rehtorin mielestä vallinneitten olosuhteitten vuoksi mitään varsinaisia esteitä kouluun pääsyyn ei ollut. Matematiikka sekä saksan kieli eivät tuottaisi Ristolle vaikeuksia, mutta ruotsin kieltä hän ei ollut koskaan opiskellut. Hän sanoi lukevansa sitä rinnalla muitten aineitten kanssa, jos hän vain pääsisi aloittamaan. Rehtoria kiinnosti nuorukaisen polttava tarve päästä kouluun. Opettajien yhteisellä päätöksellä hänet luvattiin ottaa koulun toiselle luokalle, mutta hänen tuli ahkerasti opiskella ruotsin kieltä.

Risto tunsu suurta mielihyvää, mutta ajatus koulumatkan pituudesta painoi hänen mieltään; hän ei voisi millään päivittäin kulkea edestakaista matkaa. Tällöin ainoaksi vaihtoehdoksi tulisi asunnon hankkiminen paikkakunnalta. Mitä siihen sanoisivat hänen vanhempansa?

Kotona hänen kertomansa otettiin vastaan risti-riitaisin tuntein. Tietenkin oli erinomainen asia, että poika voisi toteuttaa hartaan toiveensa. Asunto varmaankin löytyisi, mutta mitä se maksaisi? Entä vaatimus ruotsin kielen opiskelusta kaiken muun ohessa, olisiko se ylivoimaista? Riston mielestä opiskeleminen kyllä sujuisi, mutta rahaa tarvittaisiin lukukausimaksuihin, oppikirjoihin ja muihin koulutarvikkeisiin puhumattakaan asunnon vuokrasta. Jostakin saattaisi saada oppikirjoja halvalla tai peräti lainaksi.

Viikonloppuisin Antti Jaakkolalla oli tapana pistäytyä kylän keskustassa tapaamassa tuttaviaan ja juttelemassa heidän kanssaan. Hän kertoi nuoremman poikansa halusta aloittaa koulunkäynnin Karkkilassa. Siihen tämä oli jo saanut luvan yhteiskoulun rehtorilta, mutta koulumatkan pi-

tuus asettaisi opiskelulle ylitsepääsemättömän esteen. Antti huokaili kertoessaan poikansa aikeista, kun joku paikalla olevista miehistä mainitsi Karkkilassa sijaitsevasta valimosta, jonne saattaisi päästä työhön. Työ olisi tietenkin raskasta ja likaista. Tiedettiin joistakin maanmiehistä, jotka olivat menneet sinne ja saaneet tehtaalta myös asunnon.

Kävellessään kotiin Antin mielessä syntyi ajatus muuttaa Karkkilaan; siinä olisi ratkaisu Riston koulunkäynnille. Mitä sanoisivat Marja ja Erkki? Elina tietysti seuraisi toisten mukana. Voisiko hän päästä työhön tehtaalle, kun hänellä ei ollut mitään käsitystä valimossa tehdystä työstä? Asiasta kannattaisi ainakin ottaa selvää. Entä Erkki? Hänenkin pitäisi saada työtä. Asioita pohdittiin jälleen yhdessä, kuten niin monituiset kerrat aikaisemmin.

Antti otti puheeksi muuttoajatuksensa kartanon pehtorin kanssa, joka sanoi hyvin ymmärtävänsä perheen tilanteen muistaen myös keskustelunsa Riston kanssa. Antti rohkaisi mielensä kysymällä kartanon hevosta lainaksi yhdeksi päiväksi käydäkseen perheensä kanssa Karkkilassa katsastamassa työ- ja asuntomahdollisuuksiaan. Pehtori oli ymmärtäväinen mies myöntyen oikopäätä pyyntöön. Antti Jaakkola oli hänen mielestään ahkera ja tunnollinen työntekijä.

Tehdas löytyi helposti joen uomasta. Työvoimasta oli kova pula. Miehiä otettiin mielellään työhön valimoon, jossa valmistettiin muun muassa kranaatin kuoria armeijalle. Asuntojakin oli tarjolla. Tehdas oli myös rakentanut henkilöstölleen saunoja ja pesutupia. Antti Jaakkola oli saanut tarvittavat tiedot ja selvitettyään asiat nykyisessä asumispaikassaan Nurmijärvellä hän ottaisi uudelleen yhteyttä tehtaalle.

Hän oli myös muistanut mainita Erkin hyvästä piirustustaidosta. Tämän pitäisi kuitenkin itse mennä piirustuskonttorin päällikön luokse puhumaan asiastaan. Toiset olivat sillä aikaa odottaneet häntä torin varrella sijaitsevassa ravintola Rautaruukissa.

Matka oli onnistunut, mutta Anttia huoletti oma tuleva työnsä valimossa. Entä jos hän ei osaisikaan tehdä sitä, mitä häneltä odotettiin. Pojat vähätelivät isänsä pelkoja; hän kyllä oppisi työn,

kun häntä ensiksi opastetaan.

Paluumatkalle lähdettiin toiveitten ollessa tulevaisuudesta korkealla.

Jaakkolat muuttivat Fagerkullan kylään, jossa asui ennestään useita inkeriläisperheitä tehtaan työväestölleen rakentamissa taloissa. Muutto merkitsi samalla entistä kiinteämpää suhdetta muihin Inkeristä tulleisiin perheisiin.

Risto oli aloittanut ruotsin kielen opiskelun ja päätellyt paikkakunnalla puhuttavan myös ruotsia, kun hän oli radan varrella nähnyt kaksikielisen kyltin, jossa luki ”Högfors tehtaalle” ja alla sanat ”Till fabriken.” Ruotsin kielen puhuminen rajoittui kuitenkin miltei kokonaan tehtaan pääkonttorissa työskenteleviin henkilöihin.

Jaakkoloitten asuttamassa rakennuksessa oli myös toinen perheasunto, jossa asui paikkakuntalaisiin kuuluva perhe.

Antti oli aloittanut työnsä valimossa. Erkki oli käynyt tapaamassa piirustuskonttorin esimiestä ja saanut paikan tehtaan piirustuskonttorissa.

Risto puolestaan oli aloittanut koulunkäynnin yhteiskoulun toisella luokalla. Hänen edistymisensä oli ollut erinomaista ja saamansa arvosanat olivat miltei koko ajan olleet kiitettäviä. Opiskelu oli ollut yllättävän helppoa hänen opittuaan monet asiat jo aikaisemmin. Lukuvuoden päättyessä hänellä ei ollut vaikeuksia päästä siirtymään kolmannelle luokalle.

Jaakkoloitten elämä Karkkilassa oli asettunut omiin uomiinsa: Antti ja Erkki olivat työssä tehtaassa ja Riston innostuneena alkanut opiskelu oli ollut menestyksellistä. Kotona Marja huolehti kodista. Elinasta oli tullut myös koululainen käyden tehtaan ylläpitämää Haukkamäen kansakoulua.

Sota muistutti olemassaolostaan: kirkon kupeeseen oli viime vuosien aikana raivattu alue sankarivainajia varten. Monta nuorta ja miehuusiässä olevaa sotilasta oli saanut viimeisen lepopaikkansa kotiseudun mullassa. Yhä uusia sankariristejä oli odotettavissa hautausmaalle, jossa pienet valkoiset ristit kertoivat elämän epävarmuudesta sodan keskellä.

Reijo Kotjärvi
(jatkuu seuraavassa numerossa)

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen tuotteiden myyntihinnat

Kirjat

Ahmoon kylä: <i>Matti Kota 2008</i>	35,00
Järvenpää, tuhansien tarinoiden kylä: <i>Marja Holli 2007</i>	35,00
Alimmainen – Kuninkaanmaalta Mettämyllyyn: <i>Marja Holli 2004</i>	30,00
Kumlingen pappilasta Högforsin ruukkiin: <i>Juhani Silvan</i>	25,00
Raudanhehkuista rytmiä, Karkkilan tanssiorkesterit 1920-luvulta 1960-luvulle: <i>Kyösti Suonoja 2007</i>	25,00
Aina uusia projekteja, Karkkilassa ja maailmalla: <i>Kyösti Suonoja 2008</i>	30,00
Itsekasvatusta ja kapinaa: <i>Kirsti Salmi-Niklander</i>	30,00
Suojelun arkea, miten toteutui tapaus Högfors: <i>Tiina Valpola</i>	30,00
Karkkilan vanha rakennuskulttuuri: <i>Päivi Mikola – Risto Hakomäki</i>	13,50
Vuosisadan koulutarina: <i>Tuure Hasselman – Kirsti Salmi-Niklander</i>	13,50
Pahan päivän varalle. Ul Pyhäjärven lainajvästön vaiheita: Tommi Kuutsa Murreretki Uudellemaalle, Liistoin Kallei Karkkilasta: <i>Pekka Lehtimäki, WSOY 1997</i>	17,00
Ols vait, kyl meitil tääl oj joskus lystiiki ollu: <i>Reino Luoto</i>	15,00
Fagerkullasta etulinjaan: <i>Reino Luoto 2003</i>	15,00
Meittii oli neljä riskii miestä. Kaskuja I: <i>Reino Luoto – Eino Halme</i>	8,00
Pojjes alta kylävvartijat. Kaskuja II: <i>Reino Luoto – Eino Halme</i>	8,00
Murteen murinot ja piäni tarinoi vanhast Högforsist: <i>Eino Halme</i>	7,00
Rautamäen Uutmanni – noita vai shamaani: <i>Aaro Salovaara</i>	5,00
Laatokkani hiekkaranta oli valkoinen: <i>Rauha Koskinen</i>	5,00
Evakkolapsen pitkä vaellus: <i>Milda Valtonen</i>	10,00
Tallella aika eletty. Muistelmia rehtorivuosisista: <i>Juhani Silván</i>	22,00
Inkerinmaan kasvattajia, Toikat Hietämäeltä: <i>Pekka Wikberg</i>	30,00
Viisi vuodenaikaa, cd-rom, <i>Risto Nurmi – Marja Holli</i>	10,00
Jäsenlehdet	5,00
Adressit	12,00
Kortit	0,50 - 1,00

Kirjoja on myynnissä Karkkilan museoissa ja Lukutoukan Kirjakaupassa

Tuotteita voi tilata: Pekka Wikberg, puh 040-5769570,
sähköposti pekka.wikberg@elisanet.fi

Postikulut lisätään hintaan.



Pieni jouluruno

*Hiljennyt tori ja kirkkomaa
uuteen lumeen tuudittuu.
Toiveet lyhtyinä palaa saa,
mieli jublaan havahtuu.*

*Tuohi kiertyy liekin syliin.
Joulun lämpö liikahtaa,
virtaa kaupunkeihin, kyliin,
bartaat huoneet valmistaa.*

Mari Velin